

Unitat Popular o Convergència Anticapitalista

Reflexions entorn un debat sobre com
contribuir a l'articulació dels moviments socials
Oleguer Vall

SUMARI

Introducció

1. La Unitat Popular: arrels històriques xilenes.....	3 a 12
1.1. La vessant institucional: coalició electoral i programa de govern	3 a 6
1.1.1. La coalició electoral: característiques ideològico-polítiques i sociològiques	3 a 5
1.1.2. El programa de govern socialista-populista	5 a 6
1.2. La vessant social: organismes de base i moviments socials durant la Unidad Popular ...	6 a 7
1.3. Els sectors revolucionaris al marge de la Unidad Popular	7 a 11
1.3.1. El Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR)	7 a 9
1.3.2. La Vanguardia Organizada del Pueblo (VOP)	9 a 10
1.3.3. El Movimiento Sindical Libertario (MSL) i la Federación Libertaria de Chile (FLCH)	10 a 11
1.4. Algunes conclusions sobre el període	11 a 12
2. La Unitat Popular actualment a Catalunya	12 a 24
2.1. La vessant institucional: orientacions político-ideològiques i programa de govern	13 a 16
2.1.1. Orientacions político-ideològiques i característiques sociològiques	13 a 15
2.1.2. El programa de govern	15 a 16
2.2. La vessant social: Assemblees d'Unitat Popular i la Trobada d'Unitat Popular	16 a 17
2.3. Els sectors revolucionaris al marge de la Unitat Popular	17 a 24
2.3.1. El Moviment Llibertari a Catalunya i algunes reflexions entorn d'ell	17 a 20
2.3.2. Els trotskistes de Revolta Global i el Procés Constituent	20 a 21
2.3.3. L'estalinisme reciclat del PCPC	21 a 22
2.3.4. El trotskisme de Clase contra Clase i la qüestió electoral	22 a 24
3. La Convergència Anticapitalista: arrels històriques nordamericanes	24 a 25
4. És possible una Convergència Anticapitalista a Catalunya?	25 a 26
5. Conclusions	26 a 27

Imatges portada

- 1: Logotip de la Unidad Popular xilena.
- 2: Un dels logotips de la Unitat Popular catalana.
- 3: Logotip de la Convergence des Luttes Anticapitalistes de Montreal.
- 4: Manifestació anarquista antielectoral a Santiago de Xile.

Introducció

L'estafa anomenada crisi que es va iniciar l'any 2008 com a conseqüència, entre d'altres més estructurals, de l'explosió de la bombolla immobiliària, ha vist aflorar una multiplicitat de moviments socials que es sumen als que ja tenien un rodatge de lluita a Catalunya (per l'habitatge, ecologistes, veïnals, feministes, sindicals, LGTB, en defensa de la sanitat i l'educació etc.).

Aquests moviments actuen normalment per separat, sense una coordinació efectiva i mancant-los un projecte global i alternatiu respecte l'existent. Enfront això és necessari que superin aquesta fase de "sectorialitat" començant a convergir totes les lluites en una proposta ferma i coherent contra el sistema establert. L'objectiu d'aquest llibre és fer una aportació, des d'una individualitat llibertària, per assolir aquest objectiu.

Per tal de fer-ho es farà un repàs, anàlisi i crítica a les propostes que, en aquest sentit s'han fet (bàsicament la "Unitat Popular" tot i que no tan sols) i a continuació es proposarà una alternativa que no és altra que un "moviment de moviments" anticapitalistes amb una base assembleària, autònoma i de clara influència llibertària: La Convergència Anticapitalista.

1. La Unitat Popular: arrels històriques xilenes

L'Esquerra Independentista (EI) ha tingut visió sobre la conjuntura de dispersió i falta de projecte global dels moviments socials i ha plantejat la "Unitat Popular" com a idea aglutinant. Però que és la "Unitat Popular"? Aquest concepte ens fa viatjar en l'espai i el temps cap al Xile dels tres primers anys setanta durant el govern de Salvador Allende. Podríem dir que tenia dues facetes:

a) Una institucional que faria referència al conjunt de partits que integraven la coalició electoral que portava aquest nom (Partido Comunista de Chile, Partido Socialista, Partido Radical, Partido Social Demócrata, Movimiento de Acción Popular Unitaria i Acción Popular Independiente) i que tenien un determinat programa de govern, definit pels economistes Felipe Larrain i Patricio Meller com a "Socialista-Populista".

b) Una social que faria referència als organismes de base i a peu de carrer que en general donaven suport, no sense les seves respectives tensions, al programa de govern. Aquí cal citar experiències històriques de lluita tan rellevants com els "Cordones Industriales", les "Juntas de Abas-

tecimiento y Precios", els "Comandos Comunales" o els més supeditats a l'estratègia electoral "Comités de Unidad Popular" que després d'un primer moment d'auge van anar perdent rellevància a partir de que Salvador Allende assumeix la Presidència de la República.

La idea aglutinant que proposa l'Esquerra Independentista ens remeteix al període de govern de Salvador Allende al Xile dels anys setanta.

1.1. La vessant institucional: coalició electoral i programa de govern

1.1.1. La coalició electoral: característiques ideològico-polítiques i sociològiques

Aquesta coalició electoral es crea l'any 1969 a fi de disputar la Presidència de la República a la dreta representada pel Partido Nacional i la Democracia Cristiana. Anem a analitzar somerament les característiques ideològico-polítiques dels seus integrants: en primer lloc, tenim el Partido Comunista de Chile, fundat l'any 1922, es una organització política marxista-leninista clàssica i alineada, durant l'època de la "Unidad Popular", amb les tesis soviètiques que descartaven l'exemple cubà d'una "revolució armada" i afavorien l'entesa amb altres forces progressistes, i fins i tot de la burgesia nacional, sempre dins d'una estratègia exclusivament de masses i electoral.

En segon lloc, el Partido Socialista, fundat l'any 1933 a partir de vàries corrents de l'humanisme socialista, durant l'època de la Unidad Popular ja provenia d'un procés de radicalització, arrel de la Revolució Cubana, i assumia el marxisme-leninisme i la necessitat de la violència revolucionària, si bé més en la teoria que en la pràctica doncs la

seva activitat política estava "constrenyida estructuralment"¹ dins del projecte general de la "Unidad Popular" que no apostava per aquesta via².

En tercer lloc, tenim el Partido Radical fundat l'any 1863 a partir d'una escissió progressista del Partido Liberal, durant l'època de la Unidad Popular experimentarà un viratge cap a l'esquerra que arribarà a defensar, sobretot a través de les seves joventuts, una "via revolucionària" cap al socialisme democràtic, sense acabar d'aclarir aquesta proposta.

En quart lloc, estava present el Partido Social Demócrata, fundat l'any 1965 era una organització netament socialdemocrata, els seus militants van experimentar un gir "a la dreta" l'any 1972 doncs van passar a engreixar les files del Partido Radical. En cinquè lloc, tenim el Movimiento de Acción Popular Unitaria (MAPU), fundat l'any 1969 provenia d'una escissió per l'esquerra de la Democracia Cristiana i estava, per tant, fortament influenciat per la "Teologia de l'Alliberament", doctrina que a llatinoamèrica ha tingut històricament força implantació i que es basa en una síntesi d'aspectes cristians i socialistes. Es va dividir el març de 1973 en un sector minoritari més afí al Partido Comunista (MAPU Obrero-Campesino) i un altre majoritari més pro-cubà i partidari de la revolució, fruit de les tensions internes que anava arrossegant quasi bé des de la seva fundació.

Finalment tenim a la Acción Popular Independiente, nascuda a finals de la dècada dels seixanta era una agrupació d'independents de caràcter bastant moderat que recolzaven, tot i així, el projecte de la Unidad Popular. A grans trets es poden caracteritzar dos blocs ideològicopolítics en aquesta breu exposició que he fet de les formacions que integraven la Unidad Popular:

a) Els reformistes o sector moderat de la Unidad Popular estarien representats pel Partido Comunista, el Partido Radical, el Partido Social Demócrata, el sector minoritari MAPU Obrero-Campesino i la Acción Popular Independiente. Aquests consideraven bàsicament que l'eix principal de la Unidad Popular girava entorn de les institucions i el suport més aviat incondicional al govern socialista-populista de Salvador Allende, negant-se en varies ocasions a seguir expropiant a la gran burgesia i a aplicar més controls al sector privat, desconfiaven en general dels processos d'organització popular als que veien susceptibles de trencar amb la disciplina imposada pel govern allendista.

b) Els revolucionaris o sector radical de la Unidad Popular estarien representats bàsicament pel Partido Socialista i el sector majoritari del

MAPU, aquests consideraven que l'eix principal de la Unidad Popular estava al carrer i als processos d'organització popular, pressionant constantment per fer avançar el govern en un sentit socialista i manifestant una clara hostilitat contra la gran burgesia així com a favor d'augmentar els controls sobre el sector privat. Aquesta actitud els feia susceptibles de ser arrossegats, en algunes ocasions, per les organitzacions revolucionàries que estaven a fora de la Unidad Popular la més important de les quals era el Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR), si bé no s'ha d'oblidar que al formar part del projecte de la Unidad Popular estaven majoritàriament "constrenyits estructuralment" dintre d'ell i que, per tant, mai van arribar a esquinçar-lo en un sentit revolucionari.

1- Aquest concepte es del sociòleg britànic Anthony Giddens i fa referència als límits contextuals que poden tenir determinades activitats, en aquest cas polítiques. Segons Giddens l'estructura permet actuar en llibertat al seu interior de la mateixa manera que impedeix fer-ho a l'exterior. És un concepte interessant sobre el que ja tornaré.

2- Les diferències polítiques entre els comunistes i els socialistes xilens tenen, en aquesta època, una base en la seva concepció teòrica de les societats llatinoamericanes: Mentre els primers consideren que aquestes estan en una fase intermitja entre el feudalisme i el capitalisme i, per tant, és de lògica l'aliança fins i tot amb sectors de la burgesia nacional dins d'un esquema de desenvolupament històric feudalisme-capitalisme-socialisme-comunisme, els segons parteixen dels autors de la "Teoria de la Dependència" que afirmen que les societats llatinoamericanes no estan entre el feudalisme i el capitalisme sinó que son plenament capitalistes però "capitalistes deponents", per tant, la seva situació de desenvolupament té una interdependència estructural respecte les societats de l'anomenat "Primer Món" i no és de lògica, per tant, l'aliança amb sectors de la burgesia nacional sinó que les condicions pel socialisme ja estan donades

A la Unidad Popular xilena s'hi distingien dos blocs: un de reformista (on hi destacava el Partido Comunista de Chile) i un de "revolucionari" (on hi destacava el Partido Socialista i el MAPU).

El govern de Salvador Allende es va trobar, per una banda, amb una relativa facilitat per nacionalitzar la Banca i la gran mineria i, per l'altra, amb moltes dificultats per emprendre un procés similar amb la indústria.

Sociològicament es pot dir que el conglomerat de la Unidad Popular es tractava d'un compendi de forces polítiques amb fort arrelament obrer (bàsicament el Partido Comunista i el Partido Socialista encara que també sectors del MAPU) i de les classes mitjanes progressistes (Partido Radical, Social Demócrata y Acción Popular Independiente) que com podem comprovar no lliga exactament amb la divisió entre reformistes i revolucionaris doncs hem de recordar les diferències ideològico-polítiques entre el Partido Comunista i el Socialista abans exposades.

1.1.2. El programa de govern socialista-populista

Els economistes Felipe Larraín i Patricio Meller en el seu estudi "La experiencia socialista-populista chilena: La Unidad Popular 1970-1973" fan un esboç de les característiques econòmiques d'aquest període. Tot i que no vull reivindicar la totalitat d'aquest treball doncs, en algunes ocasions, crec que desprèn cert "tuffillo" liberal, al parlar només de circumstàncies econòmiques per explicar la caiguda del govern de Salvador Allende, com si el Cop d'Estat Militar no fos una variable independent en si mateixa (fet que pot ferir algunes susceptibilitats doncs ens porta a la idea d'uns militars "moguts per les circumstàncies") vull reivindicar-ne un aspecte concret: la seva caracterització de la principal limitació del projecte allendista en relació a les seves fortaleses.

Aquests autors ens expliquen com, entre 1970 i 1973, el govern de la Unidad Popular es va embarcar en una expansió a gran escala de l'anomenada "àrea de propietat social" (el sector de propietat estatal) i preveia una presa de possessió massiva d'empreses que s'havien d'entregar als seus treballadors i afavorir als sectors pobres de la societat. Precisament fou en aquesta part del programa on la Unidad Popular va trobar els seus majors obstacles doncs els propietaris hi van oposar una ferotge resistència, molt superior a la que es va trobar davant l'estatització de la mineria i la banca. La resistència dels propietaris de les firmes va incloure la presentació d'accions legals contra el govern (que "per més inri" acostumaven a tenir una acollida favorable als tribunals xilens) així com la defensa física oberta de les propietats.

Aquest escull contrasta amb la relativa facilitat amb la que es va emprendre la nacionalització de la gran mineria de coure on els propietaris de les tres grans companyies d'extracció d'aquest mineral (Chuquicamata, El Teniente i Exòtica) no van rebre cap indemnització i l'Estat va passar a controlar-ne el 100%. Amb relativa facilitat es va emprendre també la Reforma Agrària doncs a mitjans de l'any 1972 pràcticament totes les propietats agrícoles de més de vuitanta hectàrees havien estat expropiades per l'Estat, en termes globals el programa de reforma agrària va tenir un efecte significatiu en la redistribució de la riquesa. D'igual manera l'estatització de la banca

va ser un procés molt ràpid on es va intervenir en base a dos causes: la detecció d'alguna irregularitat financera o la existència de problemes laborals que impedièen el seu normal funcionament.

A que es deu l'enconada resistència dels empresaris enfront la relativa passivitat de banquers, grans propietaris agrícoles i de la mineria? Segurament és degut al fort entramat organitzatiu de què disposaven, fruit de la protecció d'anteriors governs doncs se'ls considera l'avantguarda d'una revolució industrial que mai ha acabat de quallar als països de la regió i, precisament per això, més desitjada i protegida.

La major part dels moviments socials i els organismes de base durant el govern de la Unidad Popular (Cordones Industriales i Juntas de Abastecimiento y Precios) van seguir, per norma general, les seves directrius, amb l'excepció dels "Comandos Comunales" hegemonejats pel MIR.

1.2. La vessant social: organismes de base i moviments socials durant la Unidad Popular

Durant el període de la Unidad Popular els moviments socials estaven en efervescència i empenyien constantment a fi de radicalitzar el procés, a molts indrets fins i tot s'adelantaven a les mesures institucionals, augmentaven les vagues, s'enfrontaven constantment al poder patronal i creixien les ocupacions de terres.

El juliol de 1972 es va produir un fet inèdit: a la ciutat de Concepción s'hi van reunir 139 organitzacions de masses i cinc organitzacions polítiques revolucionàries (MIR i sectors revolucionaris de la Unidad Popular) en una "Asamblea del Pueblo" situant-se fora de la legalitat institucional i criticant durament les polítiques de la direcció de la Unidad Popular, buscant desenvolupar "a la base" la organització i activació del moviment obrer i popular. La resposta de Salvador Allende fou una dura condemna d'aquesta iniciativa.³

Aquest fet contrasta amb les anteriors experiències de base com els Comitès de Unidad Popular (CUP) que havien tingut un caràcter bàsicament electoralista. La lluita dels moviments socials xilens es va radicalitzar a partir de que la dreta va passar a la ofensiva a través d'una aturada de la Confederación de Comerciantes que afectava directament l'aprovisionament del país.

Enfront la incapacitat del Govern per posar fi al desafiament dels comerciants es van multiplicar les Juntas de Abastecimiento y Precios (JAP) que van posar en marxa els seus propis canals d'aprovisionament arrelats als barris on es vigilava de prop als especuladors. Es tractava d'un autèntic poder popular paral·lel en formació gràcies al qual

la Unidad Popular va poder enfrontar els aspectes més desastrosos del xantatge patronal arribant a controlar el 30% de la distribució general.

A més a més a les ciutats més importants van nèixer els primers "Cordones Industriales", agrupacions territorials de treballadors de tota tendència política i sindical que buscaven defensar i ampliar les conquestes del govern de la Unidad Popular a través de la organització col·lectiva i directa. Aquests es van mobilitzar amb contundència quan el ministre comunista Orlando Millas, a fi d'obtenir el recolzament de la Democracia Cristiana, va proposar una llista restringida de 42 empreses a nacionalitzar sense fer cap menció a les que havien estat ocupades pels treballadors.

A nivell comunal, urbà i rural, es van estructurar sota el mateix principi els "Comandos Comunales". Com es pot deduir de la exposició que he fet tan les "Juntas de Abastecimiento y Precios" com

3- Tot i que la "Asamblea Popular de Concepción" de l'any 1972 està inclosa en aquest apartat que versa sobre la "vessant social" de la Unidad Popular això només ho he fet a fi de fer una panoràmica sobre què es movia en aquest període, però de fet un dels punts importants d'aquest llibret serà argumentar que dita assemblea, sobretot tenint en compte qui la va moure, va ser un triomf dels sectors revolucionaris aliats a la Unidad Popular i estava, per tant, organitzada al marge d'ella. A l'interior d'aquesta assemblea es van configurar dues corrents d'opinió: els que pretenien que només fos un fòrum de discussió i crítica dels treballadors i els que sostenien que havia de ser un instrument revolucionari d'agitació i propaganda, que va ser la postura que finalment va triomfar.

els "Cordones Industriales" tot i ser expressió de processos d'organització popular van afavorir i seguir les directrius del govern de la Unidad Popular, doncs les primeres foren en bona part iniciativa del ministre d'economia socialista Pedro Vuskovic i els segons estaven hegemonitzats per la militància obrera del Partido Socialista.

Estaven, doncs, "constrenyits estructuralment" dins el projecte global de la Unidad Popular a diferència dels "Comandos Comunales" que estaven hegemonitzats pels plantejaments del Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR) i el seu braç comunal Movimiento de Pobladores Revolucionarios (MPR) i, per tant, fora del projecte de la Unidad Popular allendista.

1.3. Els sectors revolucionaris al marge de la Unidad Popular

1.3.1. El Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR)

Es tracta d'una organització política marxista-leninista guevarista fundada l'any 1965 amb certes influències del trotskisme (provinents de destacats militants com l'historiador xilè Luis Vitale) i de l'anarquisme (militants del grup *Libertario*).⁴

Durant el període de la Unidad Popular, el MIR va desenvolupar la seva pròpia teorització, de matriu leninista, sobre l'escenari polític i social, afirmant que s'estava vivint a Xile un període "pre-revolucionari" caracteritzat per l'ascens del moviment de masses conjuntament a una crisi progressiva de la classe dominant, doncs cap de les seves fraccions polítiques aconseguí imposar la seva hegemonia sobre les altres. Davant aquesta polarització també s'haurien de produir, segons Lenin, les primeres vacil·lacions i divisions en els estrats mitjos de la societat.

En conseqüència, després de les eleccions de l'any setanta que porten al triomf electoral de la Unidad Popular afirmen primerament que aquest ha estat resultat de les movilitzacions de masses així com de la divisió en diferents candidatures (el democratacristià Radomiro Tomic i l'independent liberal Jorge Alessandri) de la burgesia xilena. Destaquen però un fet que contradiu la teoria leninista: els estrats mitjans de la societat, lluny de començar a vacil·lar i dividir-se, estarien començant a adquirir cert grau d'autonomia i fortalesa i estarien condicionant així el seu suport a la burgesia o a la classe treballadora.

Posteriorment, l'any 1971 al document del seu Secretariado Nacional "El MIR y las elecciones presidenciales" argumenten que el triomf electoral de la Unidad Popular i el seu posterior accés

al govern "Además de incorporar a centenares de miles de personas a la lucha por el socialismo y de abrir enormes posibilidades de movilización a las masas por sus intereses, también y fundamentalmente, cristalizó y explicitó el impasse entre las clases dominantes por un lado y trabajadores por el otro"

Es important analitzar aquest paràgraf doncs suposa cert retrocés en quan a la ortodòxia leninista doncs s'hi afirma la obertura d'un nou període on la idea de derrocar l'Estat burgès mitjançant la revolució proletària s'ajorna en base a les "enormes posibilidades" que inaugura la Unidad Popular. Aquesta vacil·lació del MIR queda exemplificada en el fet que, malgrat no va integrar-se mai a la Unidad Popular, va suspendre les accions armades durant el període arribant a oferir-se per garantir la seguretat del President Salvador Allende.

La idea del MIR de que si bé el triomf de la Unidad Popular no significava la presa de poder per part dels treballadors ni l'inici del socialisme a Xile però que constituïa un "inmenso avance en la lucha del pueblo por conquistar el poder y objetivamente favorece el desarrollo de un camino revolucionario en Chile, y por tanto favorece también a la izquierda revolucionaria" contradiu les ensenyances de Rosa Luxemburg respecte el paper que han de jugar els revolucionaris davant del fet, en el seu moment inèdit a Alemanya, de que un Estat capitalista tingui un govern "socialista".

4- Històricament a Llatinoamèrica hi ha hagut certa confluència entre el marxisme-leninisme guevarista i alguns grups de l'anarquisme (per posar més exemples, la organització anarquista colombiana Antorcha Libertaria es va integrar dins del guevarista Ejército de Liberación Nacional (ELN) als anys vuitanta o de la Federación Anarquista Uruguaya (FAU) va sorgir el Partido por la Victoria del Pueblo (PVP) als anys setanta que parteix d'una peculiar interpretació guevarista de l'anarquisme. Això és degut a que alguns aspectes del pensament de Ernesto "Che" Guevara, depenent de com s'interpretin, poden lligar amb el pensament llibertari. Per exemple, la seva idea del "Hombre Nuevo" i la moral revolucionària com a aspecte prioritari enfront l'aspecte més econòmic de la revolució lliga bastant amb la prioritat que cert anarquisme ha atorgat sempre als aspectes ètics i morals de l'individu enfront les concepcions més científicistes de cert marxisme. També des del punt de vista pràctic, la teoria guevarista del "foquisme", que prioritza l'activitat armada enfront el treball de masses, lliga amb certa cultura anarquista de l'acció directa i la propaganda pel fet.

Així Rosa Luxemburg afirmava a la Rate Fahne del 21 de desembre de 1918: "En todas las revoluciones anteriores los combatientes se enfrentaban a cara descubierta: clase contra clase, programa contra programa. En la revolución actual, las tropas que protegen al antiguo orden no intervienen bajo la bandera de las clases dirigentes sino bajo la bandera de un 'partido social democrata'. Si la cuestión central de la revolución fuera planteada sincera y abiertamente: capitalismo o socialismo, hoy sería imposible ninguna duda, ninguna vacilación en la gran masa del proletariado"⁵

El Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR) no es va integrar a la Unidad Popular, la organització buscava interpel·lar desde fora als seus sectors més radicalitzats.

Aquest paràgraf fou comentat per Guy Debord, l'any 1967, a la seva obra "La Societat de l'Espectacle" on afirma que aquesta paradoxa inaugura un "regnat social de les aparences" on "cap 'cuestió central' pot ser plantejada 'sincera i obertament' produint-se una "falsificació general de la societat". És a dir, que al defensar-se el socialisme des de l'Estat capitalista es desarma simbòlicament a la classe treballadora i als sectors subalterns doncs la seva "bandera històrica" és reapropiada per l'Estat i retornada al poble buida de contingut.⁶

Aquesta ambivalència del MIR es pot entendre una mica millor si estudiem el nivell del seu treball de masses en relació a la seva perspectiva teòrica. Aquesta organització revolucionària havia impulsat diferents "Frentes Intermedios de Masas": el Frente de Campesinos Revolucionarios (FCR), el Movimiento Universitario de Izquierda (MUI), el Frente de Trabajadores Revolucionarios (FTR), el Movimiento de Pobladores Revolucionarios (MPR) i el Frente de Estudiantes Revolucionarios (FER).

El MIR considerava a la classe treballadora la "clase motriz" de la revolució⁷ però, de fet, el seu Frente de Trabajadores Revolucionarios (FTR) va tenir una dèbil implantació fet que va fer evident una seria limitació i incapacitat de l'esquema de revolució que defensava la organització, doncs el FTR mai va aconseguir inquietar socialistes i comunistes en l'hegemonia que gaudien dins el moviment obrer. Els majors èxits del MIR foren a nivell poblacional i estudiantil amb el MPR, el FER i el MUI.

En relació a això, doncs, cal concloure que la ambivalència del MIR podia ser deguda a que no

es considerava amb prou base social com per tenir una política més decidida i intentava constantment arrossegar els sectors revolucionaris de la Unidad Popular cap als seus plantejaments a fi d'ampliar-la, per a fer això devia, per tant, reconèixer certs "mèrits" a la Unidad Popular. Així un aspecte rellevant que cal analitzar es el paper que va jugar el MIR en la convocatòria de la Asamblea del Pueblo de Concepción l'any 1972 abans mencionada. Una de les teoritzacions del MIR, ante-

5- Cal recordar aquí que el Partit Social Demòcrata Alemany (SPD) de l'època, tot i actuar de gestor de l'Estat capitalista si que tenia entre els seus objectius finalistes el socialisme a través d'un programa de reformes, de forma similar a la Unidad Popular i la seva "via xilena al socialisme".

6- Hi haurà que pugui dir que es tracta d'un procés dialèctic on si bé succeeix això també, per altra banda, la idea de "socialisme" arriba a més sectors de la població i, tot i que falsificada, també s'obre la possibilitat de que torni a ser recuperada pel poble de forma ampliada. S'ha de tenir en compte aquí l'asimetria de mitjans entre l'Estat i el Poble per poder entendre perquè, per exemple, l'anarquista Mikhail Bakunin, gran coneixedor de la filosofia dialèctica hegeliana, deia que en tot revolucionari devia predominar l'antítesi i no l'afirmació doncs és necessari primer negar el què ens supera en poder per després afirmar el nostre projecte.

7- Això, de fet, significa certa diferència amb el guevarisme original que conceptualitzava la revolució bàsicament com una aliança "camperola-estudiantil". Això pot ser degut al major pes de la classe obrera industrial al Xile dels anys setanta que a la Cuba del 59.

Durant la convocatòria de l'Assemblea Popular de Concepción, l'any 1972, el MIR aconsegueix arrossegar el sector radical de la Unidad Popular cap a una iniciativa que serà criticada durament pel mateix Salvador Allende

rrior a la convocatòria d'aquesta assemblea, fou la proposta d'una Asamblea del Pueblo per substituir el Parlament.

Al maig de 1972 hi ha una sèrie de convocatòries de la dreta a aquesta localitat que afavoreixen, a fi d'articular una resposta, l'obertura d'un diàleg entre la Unidad Popular Provincial i el MIR que desemboca en la convocatòria d'aquesta assemblea. Immediatament la premsa burgesa fa un símil entre la realització d'aquesta i la proposta del MIR de dissolució del Parlament.

No es pot afirmar amb seguretat que la Asamblea Popular de Concepción fos una iniciativa del MIR, doncs el Partido Socialista ja l'any 1971 al Congrés de La Serena fa la proposta de constituir una Asamblea del Pueblo, pero si que es pot afirmar que es mèrit de la militància del MIR que aquesta es situí fora de la Unidad Popular, doncs era el MIR (com a organització revolucionària que en restava al marge i que tenia, per tant, més capacitat de maniobra) qui aconsegueix, en bona mesura, que els sectors revolucionaris de la Unidad Popular trenquessin, en aquesta ocasió, el "constreyniment estructural" que els lligava a aquest projecte.

El MIR definia els sectors revolucionaris de la Unidad Popular (Partido Socialista i MAPU) com a "sectors revolucionaris vacil·lants" en oposició als "conseqüents" entre els quals s'hi incloïen. Afirmaven que els primers compartien teòricament les postures revolucionàries del MIR però vacil·laven en quan a la pràctica pública d'aquestes postures i en el fet de denunciar públicament els que no les seguien.⁸

Sobre la seva composició sociològica hi ha hagut certa polèmica entre els historiadors xilens:

alguns assenyalen que la seva principal gravitació fou entre els estudiants universitaris de classe mitjana si bé també es pot observar, des del principi, una forta presència obrera que es ratifica amb els 32 delegats del MIR al IV Congrés de la Central Única de Trabajadores (CUT), sindicat únic xilè, realitzat dies després de la fundació d'aquesta organització (si bé ja hem vist que la seva sectorial obrera, el FTR, no va aconseguir massa implantació).

Recordem també la seva implantació entre els "pobladores" (capes pobres de la societat) i la seva capacitat d'incorporar-los a les lluites socials com un

subjecte revolucionari (en això el MIR va ser original). Precissament al Movimiento de Pobladores Revolucionarios (MPR) va ser on es van manifestar algunes de les contradiccions entre la cúpula del MIR i les seves bases doncs l'MPR era bastant procliu a actuar autònomament.

Luciano Cruz Aguayo fou un dirigent mirista i del MPR que s'enfrontà en vàries ocasions a la direcció criticant la seva jerarquització i verticalisme. Va morir en estranyes circumstàncies suposadament intoxicat per una estufa a la seva habitació. Formava part d'un grup d'opinió mirista més influenciat pels escrits de Rosa Luxemburg i dels clàssics de l'anarquisme. Al seu enterrament un grup d'entre 50 i 60 persones va cridar "¿quien lo mató?...¡el MIR!" fet que exemplifica les tensions abans comentades.

1.3.2. La Vanguardia Organizada del Pueblo (VOP)

Aquest va ser un grup guerriller d'ideologia marxista-leninista guevarista, fundat l'any 1968 per sectors expulsats de les Juventudes Comunistas i del MIR, que fou qui representà més fidelment una via insurreccional al socialisme. Així una de les principals característiques del grup es que aquest no suspengué les accions armades durant

⁸- Recordem que, de totes maneres i segons la reflexió que he fet abans, el MIR mateix també seria un "sector revolucionari vacil·lant" per la seva caracterització relativament positiva de la Unidad Popular que tenia una explicació en la debilitat del seu treball de masses, com s'ha vist.

Luciano Cruz Aguayo (1944-1971) fou un militant del Movimiento de Pobladores Revolucionarios (MPR), braç veïnal del MIR, crític amb la direcció de la organització i influenciat pels clàssics de l'anarquisme i el marxisme luxemburguista. Durant el seu enterrament un grup de militants va acusar la organització d'haver-lo assassinat.

el període de la Unidad Popular i que la seva caracterització d'aquest, per tant, era que constituïa una simple "excusa" per no profunditzar la radicalització del moviment obrer i popular.

Val a dir que la profunditat teòrica dels seus anàlisis sobre el període no revesteix major profunditat sent una de les debilitats d'un grup que es va fer conegut sobretot pels seus atemptats mortals i assalts a entitats bancàries però també a supermercats. La seva acció de més renom fou l'execució de l'ex-ministre conservador Edmundo Pérez Zujovic com a venjança per la matança de Puerto Montt, l'any 1969, on un grup de persones que ocupava una finca fou assassinada per la policia.

El seu treball de masses era molt escàs, destacant únicament la participació de militants de la VOP en la presa del terreny de Chicauma on van participar en les tasques quotidianes a la vegada que feien pràctiques de tir i entrenaments en tècniques d'enfrontament amb els cossos de seguretat de l'Estat.

Les accions de la VOP van tenir com a resposta estatal una razzia de detencions a tot el país, en una d'aquestes hi ha un fort tiroteig on moren els germans Rivera (fundadors del grup) que son

posteriorment acomiadats en un emotiu funeral amb banderes de la VOP, cubanes i del Che.

També morí Heriberto Salazar Bello, simpatitzant de l'anarquisme i membre de la VOP, en un atac suïcida a una comissaria en venjança per la mort dels germans Rivera. Si bé es pot dir que l'accionar de la VOP va ser el més estrictament coherent amb la perspectiva guevarista del "foquisme" (prioritat de la lluita armada enfront del treball de masses) també es pot afirmar que el grup va ser ràpidament aïllat i els seus militants, davant de la repressió, es van trobar pràcticament orfes de suports socials i polítics.

1.3.3. El Movimiento Sindical Libertario (MSL) i la Federación Libertaria de Chile (FLCH)

El Movimiento Sindical Libertario (MSL) va ser una agrupació de treballadors de tendència anarcosindicalista que es va crear per participar a les eleccions de la Central Única de Trabajadores (CUT) l'any 1972. El seu candidat a President era Ernesto Miranda Rivas, destacat militant obrer del calçat, qui s'havia plantejat teòricament la transformació de l'anarcosindicalisme clàssic, molt minvat arrel de la repressió durant el govern militar de Carlos Ibañez del Campo (1952-1958) i la seva substitució progressiva per un sindicalisme neutre, en una opció electoral en el terreny sindical.

Per tal de fer-ho va provar, en un primer moment, d'ingressar dins el Frente Revolucionario de Trabajadores (FTR), braç obrer del MIR, però degut als desacords durant les negociacions això no va arribar a produir-se. Aquesta llista va tenir un caràcter marginal, obtenint només uns 1.000 vots (un 0,35% de les votacions). Cal assenyalar, doncs, que les seva visió sobre la Unidad Popular es podria considerar convergent amb la del sector luxemburguista-anarquista de Luciano Cruz Aguayo doncs el fracàs de les negociacions per integrar-se al FTR també havien d'expressar necessàriament discrepàncies ideològiques més enllà de la disputa pels càrrecs que també hi va haver. (un sindicalista pròxim a Ernesto Miranda Rivas, si bé venia d'una tradició de sindicalisme cristià, fou Clotario Blest qui va defensar sempre l'acció directa i la crítica al parlamentarisme).

Per altra banda la Federación Libertaria de

Chile (FLCH) va sorgir com a resposta al mencionat fracàs a les eleccions de la CUT i representava als anarcosindicalistes dissidents a l'estratègia reformista de Miranda i als anarquistes "específics" així com a joves del Partido Socialista i el MIR desencantats amb la línia política de les seves respectives organitzacions.

Els referents històrics per a la praxis política d'aquesta nova organització foren sobretot la Revolució Espanyola (1936-1939), la Comuna de Kronstadt (març de 1921) i la Revolució Maknovista ucraïana (1918-1921), fet que la va carregar, des del principi, d'una forta crítica ideològica al marxisme i al capitalisme com es desprèn de la seva declaració de principis (apareguda en motiu de l'aturada de camioners de 1972) on es carrega per igual contra l'estatització i la privatització de l'economia doncs ambdues són polítiques que prenen als treballadors el control dels mitjans de producció.

La seva visió general del període de la Unidad Popular era que es tractava d'un impasse reformista que no evitaria un Cop d'Estat que preveïen. En les seves pròpies paraules "Sí, nosotros eramos completamente críticos acérrimos a la UP, por muchas razones: por su funcionamiento, por su proyecto marxista que quería implantarse en Chile, aunque fuese democrático, con una economía marxista donde la autogestión era imposible. Todo tenía que ser controlado por los miembros del partido, por el gobierno".

Al marge de la ortodòxia anarquista que desprèn el text (suposant que totes les corrents del marxisme són enemigues de l'autogestió, obviant el luxemburguisme i el seu descendent, el marxisme autònom), és interessant que la FLCH sigui la organització política que fa una aposta més decidida pel control dels mitjans de producció per part dels propis treballadors sense tenir el "constrenyiment estructural", al ser independent, que tenia per exemple el MPR al si del MIR al defensar les idees de l'autonomia.

Sociològicament tenia una composició social intergeneracional entre vells militants obrers anarquistes, joves estudiants de classe mitjana i, fins i tot, alguns administratius i tècnics.

1.4. Algunes conclusions sobre el període

La Unidad Popular va finalitzar l'onze de setembre de 1973 quan les Forces Armades xilenes conjuntament als carabiners dirigits per Augusto Pinochet ocupen, després de bombardejar-lo, el Palacio de la Moneda. Després del què he exposat es poden fer diverses reflexions: El concepte de "constrenyiment estructural" ens ha de servir per

Ernesto Miranda Rivas (1911-1978) fou un anarcosindicalista xilè que impulsà el Movimiento Sindical Libertario (MSL), opció electoral a la Central Única de Trabajadores (CUT). Representà una visió "renovadora" o reformista dins el moviment llibertari.

entendre perquè algunes organitzacions polítiques del període de la Unidad Popular no es van atrevir a fer plantejaments que anessin més enllà del projecte reformista d'aquesta.

Aquest "constrenyiment estructural" s'ha d'entendre també com a autoimposat ja que aquestes organitzacions temien que si avançaven més podessin perdre el suport social que tenien, podessin aïllar-se. Això l'hi va passar fins i tot al MIR que no pertanyia a la Unidad Popular, no així a la VOP ni al moviment llibertari xilè que van tenir una política independent a costa de tenir una escassa base social.

Hem vist com el marxisme-leninisme guevarista i la seva doctrina del "foquisme" (que prioritzava la lluita armada enfront el treball de masses) va penetrar fortament a diverses organitzacions del període. El "foquisme" considerava que la mateixa lluita armada ja portaria de per si processos d'organització popular i que, per tant, era una tasca prioritària.

Val a dir, però, que l'única organització que va portar aquest plantejament fins a les últimes conseqüències fou la VOP, les altres el van incorporar al seu bagatge teòric però sense una concreció pràctica ja que, de fet, els preocupava, amb més o menys intensitat, aïllar-se.

Cap de ratolí o cua de lleó ? Diu un proverbi que val més ser el primer que el segon.
Tot i així no es una pregunta fàcil

Per altra banda, el moviment llibertari xilè de l'època va tenir una política independent, si, però cal mencionar que els militants del Movimiento Sindical Libertario (MSL), al principi, si van fer un intent de integrar-se al front de masses obrer del MIR i que, només com a conseqüència d'aquest fracàs, va néixer la Federació Libertaria de Chile (FLCH).

Així que es pot concloure que als anarquistes de l'època si els preocupava tenir base social i que només van acceptar la possibilitat de perdre-la com a conseqüència de que els seus plantejaments no foren acceptats. Les altres organitzacions, en canvi, si van relativitzar més els seus plantejaments per por a perdre la base social amb la qual treballaven.

Cap de ratolí o cua de lleó? Què es preferible mantenir-se fidel a uns principis a costa de perdre suports o relativitzar-los guanyant, per tant, més recolzament?. No és una pregunta fàcil, doncs, planteja la contradictòria condició humana com a individu amb consciència (en aquest cas política) però, a la vegada, com a ésser social necessitat d'un espai on moure's (en aquest cas polític).

La VOP i, després, el moviment llibertari xilè representà el primer extrem, els sectors reformistes de la Unidad Popular l'altra, al mig estarien el MIR i els sectors revolucionaris de la Unidad Popular. Caldria esperar que els anarcosindicalistes i llibertaris ens identifiquéssim amb els nostres companys d'idees xilens (més potser amb la ortodòxia

de la FLCH que amb el reformisme del MSL, si bé ambdues agrupacions estan connectades).

Podem dir que aquests busquen primer ser cua de lleó (i d'aquí l'intent d'integrar-se al front obrer del MIR) i que, com no va funcionar, van decidir ser cap de ratolí (la FLCH tenia una escassa implantació social). Aquest primer intent, val a dir, que també fou motivat per la crisi de l'anarcosindicalisme que s'arrossegava des del govern militar de Carlos Ibañez del Campo (1952-1958).

Aquesta postura dels llibertaris denota cert pragmatisme doncs només van "quadrar-se" arrel del fracàs d'una primera opció aperturista. Queda el dubte de si es podrien haver evitat aquest primer intent o si aquest va fracassar perquè van ser intransigents, de fet

van demanar dos càrrecs a la direcció del FTR, braç obrer del MIR. També s'ha d'entendre que no es tractava només d'una "lluïta pels càrrecs" sinó que hi havia qüestions ideològiques de fons que connecten una manera de fer política al si del FTR semblant a la de Luciano Cruz Aguayo al si del MPR, braç poblador del MIR.

El que si sembla clar però es que en la línia cap de ratolí- cua de lleó que es tradueix en l'esquema VOP-Moviment Llibertari-MIR-sectors revolucionaris de la Unidad Popular-sectors reformistes de la Unidad Popular s'hauria d'haver arriscat més a ser cap de ratolí doncs la Unidad Popular va pecar de vacil·lacions, ambigüitats i un excessiu pragmatisme que van portar a desarmar políticament als treballadors i sectors subalterns enfront l'agressivitat de les Forces Armades i la dreta del Partido Nacional i la Democracia Cristiana.

2. La Unitat Popular actualment a Catalunya

Com he dit abans, la Unitat Popular és l'aposta estratègica de l'Esquerra Independentista (EI) a fi d'aglutinar els moviments socials. Es podria dir que començà a ser defensada amb claredat a partir de l'anomenat "Procés de Vinaròs", encetat el 2 d'abril de 2000, on participaren diferents organitzacions (Endavant, Maulets, Moviment de Defensa de la Terra) així com diferents Casals i col·lectius independentistes. Es pot dir, també, que té dues facetes:

a) **Una institucional** que fa referència a les

Candidatures d'Unitat Popular (CUP) a nivell municipal i a la Candidatura d'Unitat Popular-Alternativa d'Esquerreres (CUP-AE) a nivell autonòmic català que tenen presència a una vuitantena de municipis de Catalunya i el País Valencià i tres parlamentaris al Parlament Autonòmic de Catalunya respectivament.⁹

b) Una social que fa referència a les iniciatives de base que han sorgit per donar suport a la faceta institucional o bé per intentar que l'eix principal de la Unitat Popular no gravités principalment entorn aquest. En el primer cas, es pot parlar de les Assemblees d'Unitat Popular convocades per diferents nuclis municipals de la CUP i obertes a veïns i moviments socials locals.¹⁰ En el segon cas, parlaré de la primera Trobada d'Unitat Popular (TUP), celebrada el desembre de 2013 a Badalona, on hi van participar (segons els organitzadors) més d'un miler de persones.¹¹

2.1. La vessant institucional: orientacions político-ideològiques i programa de govern

2.1.1. Orientacions político-ideològiques i característiques sociològiques

Es pot afirmar que, malgrat hi puguin actuar també un gran nombre d'independents, dins de les CUP i de la CUP-AE hi participen militants de dues principals organitzacions que representen corrents político-ideològics diferenciats que van més enllà i impliquen a més gent que els pròpiament militants d'ambdues organitzacions:

a) Els reformistes o sector moderat de la Unitat Popular estarien representats per les postures del Moviment de Defensa de la Terra (MDT). Bàsicament es caracteritzen pel fet de que, tot i que estan "constrenyits estructuralment" dins la Unitat Popular, el seu projecte històric ha estat el Front Patriòtic que defensa la unitat interclassista¹² (això sí, dirigida pels comunistes, tradició política amb la que s'identifica l'MDT) per portar a la independència.

Si bé l'MDT va renunciar a l'estratègia del "Front Patriòtic" per passar a defensar la "Política Independentista de Combat (PIC)", procliu a la construcció de la Unitat Popular, allò sorprenent es que segueix lamentant-se'n, a través d'Hermen Llobet, a l'acte del seu 30è aniversari i afirma que la irrupció de la CUP-AE al Parlament de Catalunya en detriment del "Front Patriòtic" represen-

Al Procés de Vinarós (any 2000) es va plantejar la Unitat Popular com a aposta estratègica de l'Esquerra Independentista.

9- Si bé es pot pensar que és difícil comparar la Unidad Popular xilena al poder amb el projecte incipient de la Unitat Popular catalana, això només ens ha de portar a fer l'esforç de buscar els paral·lelismes entre un nivell més "macro" d'anàlisi i un altre més "micro" doncs el projecte i la dinàmica política que es genera a aquest segon nivell és comparable al primer. (així podem dir que si bé la Unitat Popular catalana no és govern, si és "embrió de govern" i anticipa algunes de les seves futures, en el cas de triomfar, característiques).

10- Quelcom semblant als "Comitès de Unidad Popular" que es van bastir a Xile per recolzar el projecte de govern. El fet que aquestes assemblees estiguin convocades per la mateixa candidatura es pot definir, sens dubte, com a electoralisme

11- Una diferència fonamental entre la Unidad Popular xilena i la catalana és que ni les CUP ni la CUP-AE són pròpiament coalicions electorals però sí que hi actuen al seu si dues organitzacions polítiques amb plantejaments clarament diferenciats.

12- Podríem fer un símil entre el Partido Comunista de Chile i l'MDT en tant en quan al primer l'hi passava exactament el mateix: si bé participava de la Unidad Popular constantment estava intentant arribar a pactes amb la dretana Democracia Cristiana (com, per exemple, quan el ministre comunista Orlando Millas va restringir les empreses a nacionalitzar per acontentar-la). El que no està tan clar es si aquesta postura política deriva d'alguna concepció sociològica sobre Catalunya. Considera l'MDT que l'Estat Espanyol es una estructura arcaïtzant amb reminiscències precapitalistes i que, per tant, al tenir la Revolució Industrial com una de les seves gènesis Catalunya, la primera frena el seu desenvolupament havent de concloure políticament la necessitat d'aliar-se amb la burgesia en un front interclassista precisament per superar aquesta estructura arcaïtzant?.

tat per Solidaritat Catalana per la Independència¹³ "es podria haver gestionat d'una altra manera" fent una crida a "saber conviure en les diferents visions per avançar en el procés".

Amb aquestes orientacions politico-ideològiques no és gens estrany la polèmica que es va generar a Girona pels suports que va rebre la CUP local (bàsicament de Reagrupament, escissió dretana d'ERC que ha arribat a coquetejar amb l'extrema dreta independentista d'UNCat). En un article de Joan Pujolàs i Vilar titulat "Ningú va dir que seria fàcil (la Unitat Popular)", del 7 d'abril de 2011, es carrega contra els crítics acusant-los de ser "garants d'una suposada raó i puresa revolucionària" i ens recorda que "a la Unitat Popular xilena també li va sortir una suposada 'alternativa per l'esquerra'".

Aquestes invectives van ser contestades per Lluita Internacionalista, participant a la candidatura anticapitalista Des de Baix, afirmant que la CUP de Girona va apostar per un pacte amb "l'independentisme transversal" (eufemisme de l'independentisme de dretes), que Reagrupament no es va moure ni un mil·límetre de les seves posicions de defensa del "lliure mercat" i que això era agreujat pel poc contingut programàtic de la CUP local.¹⁴

b) Els revolucionaris o sector radical de la Unitat Popular estarien representats per les postures d'Endavant-OSAN¹⁵. Es caracteritzen pel fet de que aposten decisivament per la Unitat Popular considerant, a més a més, que aquesta ha de gravitar principalment fora de les institucions.

Precisament en la seva VII Assemblea Nacional es reafirmen en aquesta postura que ja havia estat plantejada al seu document de 2001 *Cap a la Unitat Popular* on afirmen que tàcticament cal prioritzar la desobediència popular i la mobilització de masses per sobre de la "lluita institucional".

Aquesta, en un altre document de la organització titulat *L'Esquerra Independentista i les Institucions de l'Estat. Oportunitats i riscos de la lluita institucional*, afirmen que malgrat les avantatges que consideren que té (agregar sectors socials, altaveu mediàtic¹⁶, introduir alguns temes en el debat polític general) també conté desavantatges com "la incapacitat de dibuixar de manera clara una proposta de confrontació antagonista a l'establishment polític i a les classes dominants".¹⁷

L'aposta decidida d'Endavant-OSAN per la Unitat Popular porta a que alguns dels seus militants, com Jordi Aldeguer i Fenoll, critiquin a un article titulat *La mort del Front Patriòtic...veritat?* a Solidaritat Catalana per la Independència, evidenciant

A la Unitat Popular Catalana hi són presents dues organitzacions polítiques: una de reformista, el Moviment de Defensa de la Terra (MDT), i una de "revolucionària", Endavant-Osan.

el seu fracàs, a la vegada que rebutja les manobres de l'MDT a València per establir lligams amb organitzacions com "Nosaltres els Fusterians" referents de l'independentisme "unitari".

13- Aquesta coalició electoral tenia el suport entre d'altres del Partit Socialista d'Alliberament Nacional (PSAN) al que no s'ha d'oblidar que l'MDT (al seu document, del 19 de gener de 2008, "Crida a la unitat de l'Esquerra Independentista") considera part d'aquest moviment tot i no fer l'aposta estratègica per la Unitat Popular. En el document mencionat es fa una aposta genèrica per la unitat sense mencionar sota quins principis.

14- Recordem les tensions entre el sector reformista de la Unitat Popular xilena i el seu sector revolucionari, doncs aquest últim estava en desacord amb el fet de que el primer busqués l'enteniment amb la dretana Democràcia Cristiana (que a la vegada coquetejava amb l'extrema dreta xilena de "Patria y Libertad").

15- També s'hi troben aquí, tot i que amb una importància molt menor, sectors que s'identifiquen amb la tradició llibertària o del marxisme revolucionari antiestalinista. Per a més informació sobre aquests es pot consultar *Revolució Social, Independència Catalana i Confederalisme Ibèric: Anàlisi i proposta llibertària* enfront el debat nacional a Catalunya de la CNT de Martorell.

16- Es troba a faltar aquí una mínima crítica a l'efecte psicossocial que té el fet de presentar certs temes a través d'aquest "altaveu mediàtic", doncs al passar a formar part de l'espectacle es presenten de forma distorsionada i poden tenir un efecte desmobilitzador al fer-se sota el filtre de la representació.

La col·lectivització dels mitjans de producció no s'inclou al programa de la Unitat Popular

17- Podríem fer un símil entre Endavant-OSAN i el Movimiento de Acción Popular Unitaria (MAPU), si obviem el caràcter laic del primer, al ser ambdues organitzacions influenciades pel marxisme-leninisme guevarista (aquests referents llatinoamericans d'Endavant són evidents) i pertanyents al sector revolucionari de la Unitat Popular. Tot i així el "marxisme" d'Endavant és peculiar doncs a la seva Declaració de Principis, del 25 de juliol de 2000, s'afirma que el subjecte revolucionari és "el Poble Treballador Català", subjecte on es fusionen la classe treballadora, els petits propietaris i la petita pagesia. Aquesta categorització es contraria al marxisme clàssic doncs aquest afirma que el subjecte revolucionari és la primera i que, en tot cas, els altres dos poden ser arrossegats a la revolució per aquesta (la "clase motriz" de la que parlava el MIR). Posar-los als tres al mateix nivell és un error conceptual que té conseqüències polítiques evidents: l'any 2004 Endavant de Ponent va treure un comunicat qualificant a Unió de Pagesos com a explotadors per contractar a treballadors colombians en origen i pagar-los sous ínfims allotjant-los en pèssimes condicions. Al saltar la contradicció de classe petita pagesia-temporers es va evidenciar l'ambivalència d'Endavant en aquest afer a l'haver estat promovent aquesta sectorial (avui dia el seu referent, però, és Assemblée Pagersa i campanyes com "Som lo que Sembrem"). Quelcom similar passa amb els "petits propietaris" doncs el sector de la petita restauració, per exemple, és conegut per les pràctiques laborals fraudulentoses que apliquen als seus treballadors, molts d'ells immigrants en situació de precarietat. Respecte la seva concepció sociològica sobre Catalunya és de suposar que, per oposició a l'MDT, Endavant veu d'una peculiar versió catalana de la "Teoria de la Dependència" i considera que el capital català (La Caixa, Abertis etc) està supeditat a l'espanyol fet que es podria qüestionar sinó es tracta més aviat d'una aliança històrica a fi de bastir l'Estat-Nació modern espanyol.

Sociològicament, la diferència entre ambdós blocs es fonamentalment generacional, doncs els militants de l'MDT provenen de la dècada dels vuitanta (per tant molts deuriem néixer a la dècada dels seixanta) mentre que els d'Endavant de principis del segle XXI (per tant molts deuriem néixer a la dècada dels vuitanta).

El substrat social entre els ambients universitaris de classe mitjana és similar però, lògicament, el seu despertar polític es fill d'un altre temps (uns podrien tenir cert optimisme amb el paper progressista que sectors de la burgesia catalana podien jugar a les acaballes del franquisme i d'aquí, potser, la defensa del "Front Patriòtic" i els altres parteixen ja d'aquesta impossibilitat doncs son fills dels pactes claudicants de la transició).

2.1.2. El programa de govern

Al Programa polític de la CUP-Alternativa d'Esquerres, al seu apartat sobre economia, es defensa la nacionalització de la banca i dels sectors estratègics però no es comenta res dels mitjans de producció industrials. Així la CUP-AE sembla haver après la lliçó històrica de la Unidad Popular xilena en un sentit negatiu i renúncia a allò que al govern de Salvador Allende l'hi va costar tants maldecaps.

És curiós perquè fins i tot al Programa de mínims per avançar en la construcció del socialisme als Països Catalans de l'MDT es comenta la necessitat d'expropiar les empreses que presentin fallida i posar-les a disposició dels treballadors. L'any 2004 es va crear a Catalunya la "Xarxa contra el Tancaments d'Empreses i la Precarietat" com un intent d'unir forces contra els diferents tancaments d'empreses anunciats per les firmes multinacionals a Catalunya.

Agrupava una cinquantena de sindicats com CGT, Intersindical-CSC, FTC, CNT, USTEC-STE, COBAS i algunes seccions sindicals de CCOO. Sembla ser que el programa polític de la CUP-AE no recull el testimoni d'aquest moviment social, fet curiós tenint en compte que una de les organitzacions polítiques, el Moviment de Defensa de la Terra (MDT), que integren la Unitat Popular si que ho fa.¹⁸

18- Evidentemnt el programa de la CUP-AE té molts altres i variats aspectes però ens hem centrat en l'econòmic perquè creiem que és on es mostra la contradicció entre el plantejament real i la retòrica anticapitalista.

El programa de govern de la CUP-AE, doncs, a l'igual que la seva antecessora xilena es fan una sèrie de propostes redistributives, fonamentalment de la riquesa no del treball (la més destacable de les quals és la Renda Mínima Garantida) conjuntament a una política econòmica de nacionalitzacions. Es tracta, per tant, d'una proposta híbrida que combina elements populistes i socialistes com afirmaven els economistes Felipe Larrain i Patricio Meller sobre el govern de Salvador Allende.

2.2. La vessant social: Assemblees d'Unitat Popular i la Trobada d'Unitat Popular

Com he avançat abans aquesta vessant social s'ha articulada de dues maneres: al voltant de la candidatura i al marge d'ella. En el primer cas s'han articulada abans (per recollir opinions que incorporar al programa) i després (per fer valoracions i marcar la línia de treball) de les conteses electorals. També, en el cas de Manresa, es convoquen abans de cada ple municipal per traspassar la informació que la CUP té als participants.

En oposició a aquesta estratègia articulada al voltant de les institucions (personalment la vec "en oposició" però això no vol dir que hagi estat plantejada així pels que la patrocinen) neix una altra articulada des del carrer: La Trobada per la Unitat Popular (TUP). La primera trobada es va plantejar tres objectius: 1) Elaborar un full de ruta per a la independència 2) Definició de les bases del nou model de societat 3) Articulació entre les lluites (analitzar les dinàmiques entre contrapoder i poder institucional).

En el primer cas, les conclusions extreïtes es centren en què cal "omplir de contingut social el procés" que en la pràctica significa fer una aposta decidida per participar a l'Assemblea Nacional Catalana disputant-ne, fins i tot, la direcció. Aquesta postura contrària, en certa manera, les posicions més crítiques d'Endavant (sector radical de la Unitat Popular) respecte l'ANC, manifestades al seu document L'Esquerra Independentista i el full de ruta de l'ANC.

Aquí es planteja que el treball dels militants de l'Ei, per posar en pràctica els seus valors i plantejaments al si de l'ANC, han resultat estèrils. Endavant només veu comprensible el treball a l'ANC a nivell local ja que, segons aquesta organització, bona part de l'independentisme es mou en paràmetres emocionals i no d'anàlisi política.¹⁹

La posició adoptada per la TUP respecte aquest tema, doncs, sembla anar més en consonància amb la de l'MDT (sector moderat de la Unitat Popular) i la seva aposta per transformar, des de dins, l'ANC en una Assemblea Nacional Popular Catalana (ANPC). Aquesta estratègia de l'MDT

La Trobada per la Unitat Popular (TUP) està "constreñida estructuralment" dintre del programa de la Unitat Popular per molt que algunes intervencions que s'hi han fet semblin anar més enllà.

es conclou de la seva aposta decidida per participar a l'ANC conjuntament a la defensa d'una ANPC que proclami la República Catalana, a la seva "Declaració de Principis".

En el segon cas, les conclusions extreïtes es centren en una redefinició del concepte de ciutadania apostant per la "Renda Mínima Garantida", un replantejament del model de consum, la necessitat de nacionalitzar els recursos naturals, el repartiment del treball i la riquesa.

Les propostes no passarien de simples reformes dins del sistema capitalista sinó fos perquè es planteja, sense especificar com, l'abolició de la propietat privada. Això fa que aquest punt de la TUP marqui un horitzó anticapitalista que es situa en un pla de major radicalitat que el Programa de la CUP-AE on no s'especifica, en cap moment, aquest objectiu finalista.

En el tercer cas, es plantegen diferents temes: la relació dialèctica entre organitzacions polítiques-moviments socials que es concep com un suport a l'empoderament dels segons per part de les primeres, el paper central del nivell municipal en la construcció de la Unitat Popular (no sense crítiques al paper dels Ajuntaments com a institu-

19- Això no em sembla un argument de pes per justificar-ne la participació, per llegir una crítica més contundent a l'ANC es pot consultar "Revolució Social, Independència Catalana i Confederalisme Ibèric: Anàlisi i proposta llibertària enfront el debat nacional a Catalunya" de la CNT de Martorell.

ció) i el debat entorn si s'han de canviar les institucions existents o construir-ne de noves (sense quedar clar quines estratègies diferenciades es seguirien).

Les conclusions semblen bastant conscients dels perills de la participació institucional però, a la vegada, en reivindiquen la seva utilitat com a altaveu de les lluites socials. Aquesta postura és molt similar a la defensada per Endavant (sector radical de la Unitat Popular) de forma similar al segon cas en la defensa d'un "horitzó anticapitalista". En canvi considero que, en el primer cas, hi ha un posicionament més pròxim a les tesis de l'MDT (sector moderat de la Unitat Popular).

Al ser la TUP la primera trobada de varis moviments socials i individualitats per debatre i trobar punts en comú i, tenint en compte, el paral·lelisme que estem plantejant amb el Xile dels anys setanta, és inevitable la seva comparació amb la Asamblea Popular de Concepció de 1972. Hi ha dues diferències, però, que no es poden obviar entre ambdues iniciatives:

a) La TUP, a diferència de la Asamblea Popular de Concepció, està enmarcada ("constrenyida estructuralment" com diria Giddens) dins del projecte general de la Unitat Popular, el seu mateix nom ho indica, i per molt que algunes conclusions poguessin semblar superar-lo no queda clar com es podrien vehicular sense trencar el marc general.

b) La TUP, a diferència de la Asamblea Popular de Concepció, ha tingut més (pel què es desprèn de la majoria d'intervencions i conclusions) un caràcter de fòrum de discussió i crítica i no pas d'instrument d'agitació i propaganda per iniciar mobilitzacions etc.

Si tenim en compte que, a la segona, políticament s'hi reuniren els sectors revolucionaris de la Unidad Popular ("constrenyits estructuralment" dins d'ella) i el MIR (que en restava al marge) aquestes dues idees del què havia de ser la Asamblea Popular de Concepció havien de correspondre respectivament a aquests dos sectors. Per tant, es pot dir que a diferència de la TUP, aquesta va ser un triomf de les tesis d'una organització revolucionària al marge de la Unidad Popular²⁰ (com hem afirmat a la nota al peu 3) fet que evidentment no passa en el cas de la TUP.

Es pot dir, doncs, que la TUP segueix una di-

El Moviment Llibertari no està integrat a la Unitat Popular tot i que algunes individualitats provinents d'ell hi hagin participat amb el perill de cooptació que suposa. Ens pot ser útil aprendre del MIR xilè a fi de conceptualitzar quina relació hem de mantenir amb aquest projecte.

nàmica similar a la de les expressions d'organització popular al Xile dels anys setanta com les Juntas de Abastecimiento y Precios (JAP) o els Cordones Industriales ja que, tot i ser una experiència de base, segueix i és funcional a l'estratègia política i el programa general de la Unitat Popular tenint en compte (a l'igual que a Xile) la militància que la impulsa.

2.3. Els sectors revolucionaris al marge de la Unitat Popular

2.3.1. El Moviment Llibertari a Catalunya i algunes reflexions entorn d'ell.

Es pot dir que el principal espai sociopolític revolucionari que avui dia a Catalunya, exceptuant alguna individualitat, resta al marge de la Unitat Popular és el moviment llibertari. Partiré d'una noció àmplia de moviment llibertari doncs, tot i que personalment pugui identificar-me amb la seva vessant més "principista" o "ortodoxa", per tal de fer una anàlisi de conjunt (i s'ha procedit de la mateixa manera quan hi he inclòs el Movimiento Sin-

20- Aquest plantejament potser corre el risc de ser una mica avantguardista al plantejar el debat entre organitzacions polítiques al si de la Asamblea Popular de Concepció com a més rellevant que el que es pogués donar entre el centenar i escaig d'organitzacions socials que hi van participar. Desconeixem si aquestes tenien concepcions polítiques elaborades o compartien sense més les del MIR, a les que amb prou feines he pogut accedir.

dical Libertario de Ernesto Miranda Rivas, tot i els seus plantejaments pragmàtics o reformistes) és necessari partir, de manera genèrica, de tots els que s'identifiquen amb aquesta tradició.

Així es pot identificar quatre corrents dins d'aquest espai: a) l'anarcosindicalista reformista representada per la CGT, que accepta les eleccions sindicals, les subvencions de l'Estat i la contractació d'alliberats (de manera similar a com el MSL d'Ernesto Miranda acceptava participar a les eleccions d'un organisme sindical burocràtic i vertical com la CUT) b) l'anarcosindicalista revolucionària representada per la CNT (que no té correspondència orgànica al Xile dels anys setanta més enllà d'algunes individualitats crítiques amb l'estratègia del MSL) c) l'anarquista específica en procés d'organització a Catalunya i que ha realitzat ja tres Trobades a aquest efecte (tindria pràcticament les mateixes característiques ideològiques que la Federación Libertaria de Chile) i d) l'anarquista de tradició més antiorganitzacional i insurreccionalista (que entronecaria a Xile amb el pensament filoanarquista d'Heriberto Salazar Bello, integrant de la VOP).

La principal desavantatge que pretén superar aquest llibret és que al moviment llibertari català l'hi manca una teorització pròpia sobre la Unitat Popular com a projecte polític emergent. El primer que es podria pensar es que per superar aquest escull hauríem de beure de les fonts anarquistes xilenes doncs la Unidad Popular es la gènesi programàtica de la seva versió catalana.

El problema que ens trobem, però, es que al moviment llibertari xilè de l'època també l'hi mancava una visió teòrica elaborada del període, més enllà de la seva definició com un "impasse reformista" i d'un rebuig general a la economia privada i estatal, manifestada per la Federación Libertaria de Chile, en un comunicat aparegut en motiu de l'aturada de camioners de 1972, com hem vist.

Per tant, pot ser útil fer un exercici d'heterodòxia i incorporar alguns elements teòrics provinents del Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR): recordem que aquesta aposta no és del tot aliena a l'anarquisme doncs aquesta organització ja comptava amb militants d'aquesta ideologia entre els seus fundadors (grup Libertario), militants destacats que hi simpatitzaven (Luciano Cruz Aguayo) i certs intents d'aproximació per part d'obers anarcosindicalistes (Ernesto Miranda Rivas).

El secret està en fer una descomposició dels plantejaments pràctics i teòrics del MIR i veure quins podrien ser més pròxims a l'anarquisme i quins, en canvi, ho serien més a la interpretació més autoritària del marxisme-leninisme guevarista o al possibilisme fruit de les seves relacions

amb la Unidad Popular. Està clar que la jerarquització i verticalisme, que ja va denunciar Luciano Cruz Aguayo, no ens interessen però això en si mateix no és una visió sobre el període sinó una determinada praxis política.

La visió general del MIR sobre el període, tendent a veure la Unidad Popular com un projecte que (tot i no ser genuïnament socialista) obria noves possibilitats contradiu, a part de les ensenyances històriques de Rosa Luxemburg, la tesis de la Federación Libertaria de Chile que la defineix com un "impasse reformista" i, per tant i en principi, tampoc ens interessa.

Però això són conceptualitzacions sobre la Unidad Popular entesa com a bloc homogeni, el MIR a més a més fa una divisió teòrica al si d'aquest projecte i en relació als que en resten al marge. Així parla, a un document intern del 8 de setembre de 1972, de l'existència al si de l'esquerra xilena de tres sectors: a) los reformistas b) los revolucionarios vacilantes i c) los revolucionarios consecuentes.

Aquesta definició dissenya un complex mapa on per una banda hi hauria el bloc de la Unidad Popular, integrat per a) i b) i per l'altra hi hauria el bloc revolucionari integrat per b) i c). El paper de b), a l'integrar contradictòriament els dos blocs fent de frontissa, és crucial doncs depenent de la postura que adoptés hi hauria una hegemonia del primer bloc o del segon al si de l'esquerra xilena. La historia d'aquest període concret ens ensenya com, amb l'excepció de l'Asamblea Popular de Concepción de 1972, el sector b) es va integrar majoritàriament al primer bloc, deixant-se arrossegar més per a) que per c).

Ens és útil als llibertaris catalans aquesta categorització per entendre la actual Unitat Popular emergent? Hem assenyalat a la organització política Endavant com el referent més clar del sector revolucionari de la Unitat Popular (comparant-la amb el MAPU xilè que el MIR definia dins dels sectors "revolucionarios vacilantes"), malgrat les deficiències teòriques que hem assenyalat que té a la nota al peu 17, ve d'una tradició de lluita i activisme al carrer innegable.

El problema és que, tal com deia sobre el MAPU el MIR, vacil·la en les seves crítiques al sector reformista i al projecte general de la Unitat Popular.²¹ El MIR considerava que tot i que els mi-

21- Hem vist com les crítiques a l'MDT i a la seva aposta acrítica per l'ANC són o bastant toves o provinents d'algun militant individual com Jordi Aldeguer i Fenoll.

litants del MAPU entraven en acords puntuals amb ells (i aquí podríem assenyalar molts espais de lluita compartits amb Endavant i més encara amb la seva antecessora la Plataforma per la Unitat d'Acció) aquests treballaven majoritàriament amb aliança amb el sector reformista de la Unidad Popular, quelcom similar al que passa actualment a Catalunya.

A les conclusions sobre el període de la Unidad Popular xilena he parlat de la preocupació real d'aïllar-se per part de les organitzacions revolucionàries del país que integraven la Unidad Popular, quelcom semblant pot passar-li ara a Endavant i als sectors revolucionaris de la seva homòloga catalana que expliqui el perquè de les seves crítiques poc afilades. També s'ha utilitzat la metàfora Cap de ratolí-Cua de Lleó per reflexionar al voltant de la necessitat de ser fidels als principis o d'eixamplar la nostra base social.

De fet, hi pot haver qui pensi, des d'una òptica anarquista ortodoxa, que estic reconeixent masses mèrits a l'Esquerra Independentista o que estic introduint matissos innecessaris (al reconèixer el caràcter revolucionari, tot i que "vacil·lant", de certs sectors al·lens als nostres plantejaments). El fet d'apropriar-me d'un aspecte teòric del MIR també em podria portar a reconèixer implícitament cert caràcter positiu a la Unitat Popular en quan a una base social que s'eixampla i amb la qual és possible treballar i interpellar des de fora del seu projecte.

Es podria pensar que, en aquest aspecte, aquest llibret es més pròxim al pragmatisme del Movimiento Sindical Libertario (MSL) de Ernesto Miranda Rivas que a la ortodòxia de la Federación Libertaria de Chile (FLCH). Davant d'aquests interrogants, considero que el fet de fer més complexa una anàlisi no et converteix (tot i que ho pugui semblar) en més reformista o pragmàtic, això dependrà en tot cas de l'alternativa que siguis capaç de plantejar.

Precisament aquesta va ser la principal deficiència, al meu parer, del conjunt de l'esquerra revolucionària xilena i, en particular, del moviment llibertari: la incapacitat de plantejar una alternativa a la Unidad Popular (la Asamblea Popular de Concepción va ser un inici que, lamentablement, no va tenir continuïtat ni orgànica ni temporal). Per tant, crec, que aquesta ha de ser una prioritat pels militants del moviment llibertari.

Lògicament això planteja una visió de l'anarquisme partidari de l'organització més o menys formal que no és comuna a tot el moviment: l'anarquisme de tradició antiorganitzacional i insurreccionalista no hi estarà d'acord i plantejarà,

com a única forma organitzativa, el grup d'afinitat amb el qual participar a les lluites socials en curs o iniciar-les per conta pròpia mitjançant l'acció directa.

Aquest plantejament d'un grup de revolucionaris més aviat tancat que confien en l'acció directa com a forma de propiciar esclats socials que portin a la revolució, recorda inevitablement a la visió més estricta del marxisme-leninisme guevarista i la seva doctrina "foquista"²². Així no és estrany que a vàries webs xilenes pròximes a l'anarquisme insurreccionalista (a falta d'un referent històric de la seva tendència, pel Xile dels anys setanta, més enllà de la figura d'Heriberto Salazar Bello) reivindiquin la Vanguardia Organizada del Pueblo (VOP)²³.

No s'ha d'oblidar però la trajectòria d'aquesta organització a fi de reflexionar sobre la perspectiva teòrica dels qui en reivindiquen, si més no, el seu llegat: llançada a una campanya d'atemptats i expropiacions, quan va arribar la repressió, es va trobar orfe de tot suport polític, doncs el seu treball social era molt escàs. Quelcom similar sembla passar a casa nostra amb els anarquistes de tendència insurreccionalista respecte els quals, en nombroses ocasions, es difícil trobar suports quan pateixen la repressió.

Això ens porta a concloure que les visions estrictes del "foquisme" guevarista i de l'anarquisme insurreccionalista són erronees ja que per una simple qüestió de protecció de la pròpia militància

22- Hi haurà qui, des de l'anarquisme insurreccionalista, pugui protestar per aquesta comparació afirmant que el que els diferencia és la noció d'avantguarda que el marxisme-leninisme guevarista accepta i aquesta corrent no. Tot i que alguns sociòlegs han utilitzat el concepte de "minoría activa", per diferenciar-lo del d'avantguarda, hem de reconèixer que és una qüestió de matís. La frase amb la que alguns anarquistes insurreccionalistes s'escuden "nosaltres no som avantguarda més que de nosaltres mateixos" denota certa concepció individualista doncs els actes que hom realitza, com a ésser social que és, tenen impacte en l'entorn social i, per tant, poden actuar d'avantguarda (en les seves conseqüències) independentment de la voluntat dels actors.

23- De fet, l'edició del llibre La VOP Vanguardia Organizada del Pueblo (1969-1971) Historia de una guerrilla olvidada en tiempos de la Unidad Popular porta una dedicatòria a Mauricio Morales Duarte, company anarquista xilè de tendència insurreccionalista, mort a l'explosionar-li per accident un artefacte que transportava a la motxilla.

és indispensable treballar cert "coixí social", que estigui en condicions d'amortiguar la repressió quan arribi, i no deixar-ho tot en mans de l'espontaneïsmes (aquesta visió creiem també que no té en compte que hi ha moments més "calents" i més "freds", que depenen del context social, en quan a la predisposició de la gent per respondre²⁴).

Per altra banda, no es pot negar que l'anarxisme insurreccionalista a Catalunya va contribuir a treure de l'anquilosament, a partir dels noranta, un moviment llibertari massa pacificat i burocratitzat, tenint un paper destacat en les campanyes de suport als presos socials així com en la denúncia del sistema penitenciari.

El debat, per tant, entre les avantatges i desavantatges de l'espontaneïsmes i la organització (treure de l'anquilosament vs necessitat del treball social) resta obert aquí i es pot fer necessari recordar alguns plantejaments teòrics clàssics, com el de Rosa Luxemburg que considerava ambdós com a diferents moments d'un mateix procés i que devien ser convergents.

Aquesta teòrica, referent del marxisme revolucionari no leninista, va desenvolupar la seva "dialectica de l'espontaneïsmes i la organització" com a conseqüència de la onada de vagues obreres a Europa, produïdes pel contagi de la Revolució Russa de 1905, on va contradir a la ortodòxia socialdemòcrata afirmant que la organització era més una cristallització d'un seguit de lluites espontànies de la classe treballadora que un producte de la investigació científico-teòrica.

Així l'espontaneïtat precedia i era la base d'una organització que, a la vegada, es considerava primordial com a producte de la maduració del moviment, assumint la tasca d'educar a la classe obrera aportant els elements teòrics necessaris perquè el moviment, en origen espontani, no desemboqués en un no-res. Es pot afirmar així que, segons Luxemburg, la organització és la autoconsciència necessària de la lluita espontània, és a dir, és el procés mitjançant el qual aquesta agafa consciència de si mateixa.

La meua posició, en aquest sentit, és similar: considero que si bé les formes de lluita espontànies són primordials en el moment d'auge de les mobilitzacions i les organitzacions més formals

Poser émfasi en el canvi social com a producte d'un "procés constituent" obvia la naturalesa intrínsecament violenta i no pas "constitucional" dels Estats.

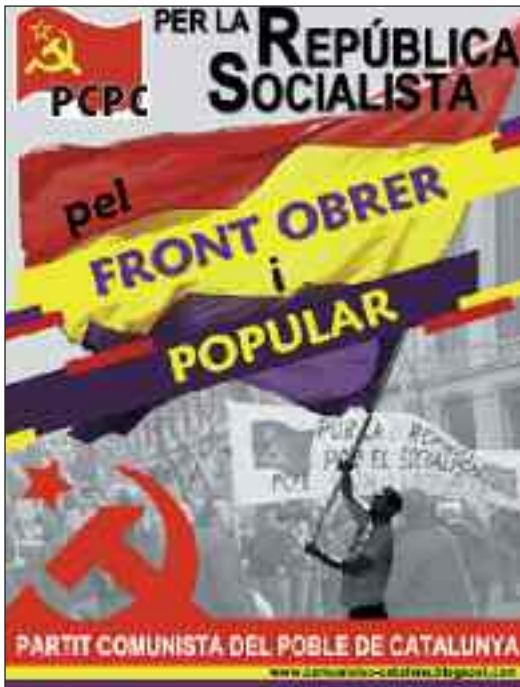
poden anar una mica a remolc dels aconteixements, quan disminueix la intensitat de la lluita i/o aquesta es preveu a llarg termini els recursos i infraestructura d'una organització (ja existent o creada durant els aconteixements) es fa necessària a fi de mantenir calent el conflicte.

2.3.2. Els trotskistes de Revolta Global i el Procés Constituent

Revolta Global-Esquerra anticapitalista és una organització política catalana fundada l'any 2004 vinculada a les corrents trotskistes. Aquesta organització va participar en la fracassada experiència de les eleccions autonòmiques de 2010 on va concórrer amb altres grups similars (Corrent Roig, Lluita Internacionalista) en una candidatura anomenada "Des de Baix". Aquesta iniciativa, al nostre parer, situava l'anticapitalisme com a eix identitari i aglutinador dels moviments socials però va errar en plantejar-lo electoralment tenint en compte la pràcticament nul·la penetració d'aquest discurs al conjunt de la societat.

Després de que alguns grups (com Lluita Internacionalista) hagin passat a recolzar la CUP-AE, Revolta Global-Esquerra anticapitalista, sobretot a través de la seva dirigent Esther Vivas, ha passat a donar suport al Procés Constituent, movi-

24- Potser aquest sigui un inici d'explicació del perquè el "foquisme" guevarista va fer triomfar la Revolució Cubana però, en canvi, va ser un estrepitós fracàs quan es va intentar exportar a la resta de Llatinoamèrica i, fins i tot, a l'Àfrica.

El "Front Obrer i Popular pel Socialisme" és una nova versió del Front Popular estalinista totalment allunyat de la tradició llibertària.

ment social creat el 10 d'abril de 2013 impulsat per la monja benedictina Teresa Forcades i el President de "Justícia i Pau" Arcadi Oliveras. Arrel d'aquesta iniciativa han sorgit diferents crítiques: la organització Endavant, a la seva revista Tançada de setembre de 2013, en desconfia pels suports mediàtics que està rebent i el defineix (degut a les personalitats que l'impulsen) com una possible frontissa entre una esquerra institucional desprestigiada i necessitada de re-legitimació i un espai anticapitalista dèbil i desarticulat.

Per altra banda al llibre *Revolució Social, Independència Catalana i Confederalisme Ibèric: Anàlisi i Proposta llibertària* enfront el debat nacional Catalunya editat per la CNT de Martorell (basant-se, en bona part, en les crítiques del grup trotskista Clase contra Clase) es defineix aquest moviment com a bàsicament reformista i electoralista tot i reconèixer que és pròxim sociològicament a una classe treballadora que, per altra banda, es fa passar per aquest sedàs.

Si la Unitat Popular ens porta reminiscències històriques del Xile dels anys setanta, el Procés Constituent ve a situar-nos en un imaginari històric on els canvis socials s'han volgut implementar a través de canvis constitucionals. És evident que això és una concepció política massa optimista en

quan al paper de les Constitucions doncs aquestes, de per si, no poden canviar la societat, per molt ben intencionades que siguin, doncs l'eix del poder de l'Estat no es troba en els seus manifestos jurídics (una visió, per altra banda, totalment liberal) sinó en els seus aparells de repressió i control.

Només la destrucció d'aquests mitjançant l'empoderament (en última instància armat) dels moviments socials amb perspectiva de canvi radical pot obrir la porta per un vertader canvi revolucionari de la societat. Sorpren doncs el suport d'un sector dels trotskisme a una iniciativa d'aquestes característiques, sinó és per la seva típica estratègia de l'entrisme en espais reformistes a fi de radicalitzar-los (estratègia que d'existir no s'en veuen, de moment, els resultats per enlloc).

2.3.3. L'estalinisme reciclat del PCPC

A l'esquerra de la Unitat Popular hi ha a més a més una miriada de grups però la majoria d'ells no tenen propostes innovadores i/o interessants per aglutinar els moviments socials. D'aquestes he decidit escollir-ne dues que, si bé no comparteixo, amplien el ventall d'anàlisi: una és el "Front Obrer i Popular pel Socialisme" que proposa el Partit Comunista del Poble de Catalunya (PCPC), organització marxista-leninista pro-soviètica fundada l'any 1994.

La seva proposta sembla una versió esquerrana dels Fronts Populars dels anys trenta (època en que governava Iósif Stalin a la U.R.S.S., des d'on va promoure aquesta política) al incloure-hi la paraula "Obrer": fet que sembla indicar el paper capdavanter que ha de jugar-hi la classe treballadora, estratègia que als antics Fronts Populars es va deixar de banda al pactar els Partits Comunistes amb forces reformistes de classe mitjana quedant, moltes vegades, en situació de minoria

També s'hi inclou al final "pel Socialisme" finalitat que als seus homòlegs dels anys trenta hi era inexistent doncs es considerava que el manteniment de les repúbliques democràtiques burgeses a l'Europa Occidental era suficient objectiu aglutinador i no s'aspirava a un objectiu socialista en aquella fase. A que es deu, doncs, aquest gir cap a l'esquerra?

Potser és degut a que durant els anys trenta la principal amenaça que es creien amb el deure de combatre els comunistes era el feixisme i això permetia relativitzar les postures revolucionàries a fi d'acostar-se a altres organitzacions que compartissin aquesta perspectiva? Si bé no té la intensitat d'altres països europeus no es pot dir que l'ascens del feixisme no sigui una perspectiva plausible a Espanya.

V.I. Lenin, a l'igual que els trotskistes de Clase contra Clase, defensava de forma contradictòria el caràcter instrumental que tindria la participació dels revolucionaris dins de les institucions del sistema a la vegada que reconeixia que aquestes són un instrument de les classes dominants

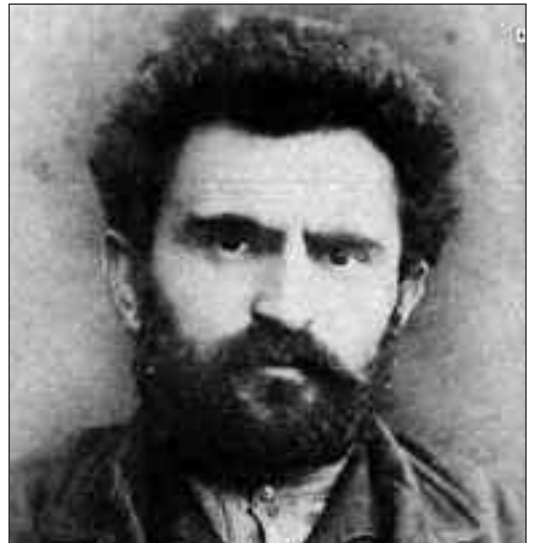
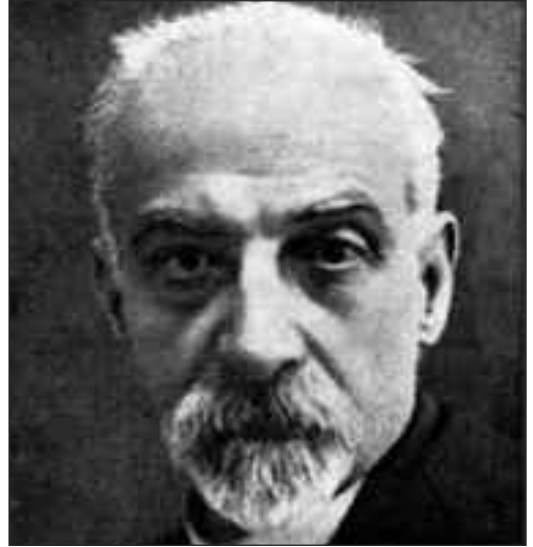
Saverio Merlino (1856-1930) i Errico Malatesta (1853-1932) es va enfrontar dins del camp llibertari per la conveniència o no de participar a les eleccions. El primer amb una postura "instrumentalista", el segon reclamava la coherència entre mitjans i fins.

S'ha de situar, doncs, aquest gir esquerrà en la política que té aquesta organització d'enfrontament amb el Partit Comunista d'Espanya (PCE) i la seva aposta per treballar amb els moviments socials que estan a la seva esquerra. Això l'hi ha portat algunes contradiccions com la condemna que va fer dels aldarulls de l'1 de maig de 2011 durant la manifestació que va enfilarse cap al barri de Sarrià rebent, degut a això, invectives provinents d'individualitats llibertàries i de l'Esquerra Independentista.

La tradició política d'on prové la proposta, el fet que el PCPC se'n consideri avantguarda (qualificant-se a si mateix com a "sector més avançat de la classe obrera"), la falta de rebuig a l'estratègia electoral (més endavant explicaré perquè rebuïjo aquesta estratègia) i les contradiccions que arrossega aquesta organització amb la seva relació amb els moviments socials que ens són afins als llibertaris, fa que hagi de rebutjar aquesta proposta.

2.3.4. El trotskisme de Clase contra Clase i la qüestió electoral

Per altra banda, mereix atenció la proposta feta pel petit grup trotskista Clase contra Clase d'un "Front de l'Esquerra Anticapitalista i Revolucionària" a d'altres grups similars (Corrent Roig i Lluita Internacionalista) degut a la falta d'ambigüetat de

la proposta, situant l'anticapitalisme com a eix vertebrador, i pel fet que reivindica com a referent internacional el "Frente de Izquierda y de los Trabajadores" d'Argentina, les propostes programàtiques del qual estan a l'esquerra de la Unitat Popular catalana (proposa l'entrada a plantilla dels treballadors subcontractats per l'administració enlloc de que aquesta contracti a cooperatives i defensa el repartiment de les hores de treball a les empreses, fet que incideix directament en la forma d'organització interna d'aquestes).

Aquesta proposta no rebuïja, però, l'estratègia electoral, de fet el passat 14 d'abril Clase contra Clase ja va fer la proposta de concórrer a les Eleccions Europees amb una candidatura d'aquestes característiques. Això és quelcom que nosaltres els

llibertaris no compartim i es degut a que Clase contra Clase veu de la visió instrumental que Lenin tenia respecte les conteses electorals.

Lenin considerava que hi havia bona part de raó en la crítica anarquista a les eleccions i criticava a la socialdemocràcia haver deixat en mans dels anarquistes la crítica a aquestes, de fet el màxim dirigent de la Revolució Russa de 1917 es situa en un punt equidistant entre el rebuig anarquista "per principi" de les eleccions i la concepció socialdemòcrata d'aquestes com el principal instrument del canvi social.

En contra Lenin argumenta que la participació en aquestes ha de tenir un caràcter instrumental, han de servir com un altaveu de les propostes revolucionàries entre la classe treballadora, sota la idea de que si aquesta assumeix majoritàriament la idea de que s'hi ha de participar, els revolucionaris han de adaptar-se a aquest "estat de consciència" orientant-lo cap a posicions revolucionàries i no esperar que la classe treballadora faci un viratge cap a les posicions abstencionistes d'alguns revolucionaris.

Aquesta polèmica no es nova i ja a finals del segle XIX a Itàlia va ser causa d'un enfrontament epistolar entre l'autoanomenat socialista llibertari Saverio Merlino i l'anarquista Errico Malatesta. Els arguments del primer, ja en aquella època, són semblants als de Lenin quan afirma que l'elecció de diputats hostils al govern de torn és un mitjà d'agitació popular. Malatesta al contrari afirma, i aquest és el seu principal argument, que la participació en eleccions deshabitua als treballadors a les gestió dels seus propis assumptes, els acostuma a delegar.

Malatesta planteja una coherència entre mitjans i fins que el pragmatisme de Merlino està disposat a deixar de banda. Si tenim en compte que la rutina, com diu el sociòleg britànic Anthony Giddens, és la base de la sociabilitat humana haurem de concloure la certesa dels plantejaments de Malatesta tenint en compte que no només es delega durant l'acte puntual del vot (la crida a la participació electoral es fa unes poques vegades cada cert temps) sinó que s'està delegant cada cop que els electes tracten els variats assumptes dins el marc institucional.

Lenin plantejava alguns mecanismes correctors a aquest fet com la idea de que els principals dirigents revolucionaris no es postulesin a eleccions o que la seva activitat estès controlada pel partit, però nosaltres els llibertaris els considerem insuficients degut a l'assimetria existent entre les organitzacions revolucionàries i els moviments socials, per una banda, i les institucions de l'Estat, per l'altra.

Aquesta assimetria, que crea una dialèctica entre amdós també assimètrica, crec que es una qüestió no resolta per la concepció leninista estric-

Tenint en compte el fort arrelament de l'abstenció electoral entre la classe treballadora és una tasca prioritària intentar polititzar aquesta abstenció convertint-la en "abstenció activa" i no intentar que els abstencionistes canviïn d'opció.

tament instrumental de la participació institucional i que va tenir com a conseqüència el manteniment de l'aspecte essencialment jeràrquic de l'Estat rus després del pas del zarisme al socialisme, ja abans de l'estalinisme. Les institucions estatals, actuals i passades, no són instruments a les nostres mans sinó que estan dissenyades per a la dominació i és certament paradoxal reconèixer aquest últim fet, com fa la tradició leninista, i a la vegada defensar el caràcter instrumental de la participació en elles.

L'altra argument, on convergeixen Merlino i Lenin, és que la participació electoral és una estratègia adient tenint en compte que la classe treballadora veu majoritàriament útil aquesta i rebutjar-la, per principi, és una idea massa doctrinària (que deia Merlino) que ens apartaria d'ella. És a dir, que per tal d'actuar políticament s'ha de tenir en compte l'estat de consciència d'aquesta i, per tant, adaptar-s'hi participant també a les eleccions.

Aquest argument no té en compte la part de la classe treballadora que decideix, pel contrari, abstenir-se. O és que a cas no ens estariem apartant igualment d'ella per aquest principi de Merlino i Lenin? No hauriem d'intentar, seguint la mateixa lògica, polititzar els abstencionistes, sense buscar el canvi del seu "estat de consciència" de la mateixa manera que Merlino i Lenin buscaven transformar en revolucionaris els electors?

Que és una estratègia revolucionària més adient, doncs, convèncer els treballadors abstencionistes que polititzin la seva abstenció o, pel contrari, convèncer als treballadors electors que aposten per una via reformista que la canviïn per una de revolucionària?

També hi haurà qui digui que es pot aconseguir la fita, gens fàcil, que els treballadors abstencionistes deixin de ser-ho a la vegada que s'aconsegueix fer variar el vot dels electors reformistes. Això partint de la suposició que aquesta abstenció no es "convençuda" i que pot abandonar-se amb un "programa il·lusionant" que pugui engrescar també a aquells que escullen altres opcions seguint la lògica del "mal menor".

Contra això també es pot argumentar, a la inversa, que es pot mirar d'aconseguir la fita, gens fàcil, que els electors reformistes passin a ser abstencionistes a la vegada que s'aconsegueix polititzar l'abstenció. Això partint de la idea de que aquesta participació electoral no es "convençuda" i que pot abandonar-se per un projecte revolucionari il·lusionant que inclogui l'abstenció militant dins de la seva aposta estratègica.

En un estudi de comportament electoral de Marta Luque i Robert Rifeira de 2011 se'ns assenyalava com el 2010 les zones de Catalunya on tradicionalment s'ha votat el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) son les de major abstenció electoral. S'han esgrimit, per part de diferents autors, els següents arguments:

a) la falta d'un competidor clar queda desmuntada pel fet que l'aparició de Ciutadans tampoc ha variat els nivells d'abstenció b) l'escassa cobertura informativa per part dels mitjans de comunicació estatals de les eleccions autonòmiques no ha estat desmentida del tot c) la percepció de que les eleccions autonòmiques son de menys importància que les estatals, que queda reflexada en la major participació en aquestes darreres i d) els factors sociològics ens mostren com l'abstenció es situa a les zones de població amb menys recursos. La variable d) es tracta, doncs, d'una situació de llarga durada i amb caràcter estructural que relaciona sectors importants de la classe treballadora amb una abstenció "convençuda" però no militant.

Tenint en compte que l'abstenció a les passades eleccions autonòmiques de 2012 fou d'un 32,24% i que aquesta ha castigat històricament a un partit electoralment vinculat a la classe treballadora com és el PSC (que va aconseguir uns resultats del 14,43%) tenim que, tot i que l'abstenció va disminuir respecte les de 2010, és major l'abstenció obrera que la participació electoral en el partit més vinculat històricament a ella en termes quantitius, fet que ens pot fer concloure l'adient de l'estratègia d'intentar polititzar l'abstenció abans que convèncer als abstencionistes de canviar d'opció doncs no existeix una "esquerra obrera revolucionària" suficientment assentada com ho està l'abstenció obrera.

La prova d'això és que la candidatura anticapitalista "Des de Baix", que es va presentar el 2010, amb prou feines va arribar al 0,23% dels vots, l'electorat d'ICV (el segon partit històricament vinculat a la classe obrera) fa temps que està mudant els seus suports cap als sectors progressistes de la classe mitja i mitja-alta i l'emergència de la CUP planteja serioses dificultats per penetrar electoralment als barris obrers (fet que reconeixen els seus propis militants).

Qui no vulgui assumir els principis ètics de l'anarquisme almenys haurà de reconèixer que la construcció d'una alternativa anticapitalista i revolucionària, arraigada a la classe obrera, a Catalunya que passi actualment per fer una aposta per l'estratègia electoral és més que qüestionable. Les postures d'Errico Malatesta i les que s'han aportat, doncs, penso que són més adients a les de Merlino i Lenin.

3. La Convergència Anticapitalista: arrels històriques nordamericanes

A partir del punt 2.3.2. d'aquest llibret s'han vist diferents propostes alternatives a la Unitat Popular per contribuir a l'articulació dels moviments socials: el Procés Constituent, el Front Obrer i Popular pel Socialisme i el Front de l'Esquerra Anticapitalista i Revolucionària (aquestes dues últimes molt minoritàries).

Aquesta última proposta em sembla, en general, correcta sinó fos per l'aposta electoral i el major èmfasi que crec que s'hauria de posar en idees com l'assemblearisme i l'horizontalitat.

També s'ha de dir que les arrels d'aquest "Front de l'Esquerra Anticapitalista i Revolucionària" es troben circumscrites a Argentina, on el seu referent ha obtingut certs èxits electorals regionals i tres diputats nacionals. De totes maneres l'experiència no ha reeixit a altres indrets del món amb la mateixa intensitat i el grup que la promou a Catalunya és en extrem minoritari. Tot i així és la més pròxima ideològicament a la que faré a continuació.

La proposta que es defensarà aquí també pretén contribuir a articular diferents organitzacions polítiques (sense representació parlamentària) i moviments socials sota criteris anticapitalistes i revolucionaris amb la diferència de què es vol posar més èmfasi en aquests últims i en que es rebutja la participació electoral pels motius que ja s'han vist.

La següent proposta té l'avantatge de tenir unes "arrels històriques" amb més projecció internacional que la última que hem vist, no només per la multiplicació de l'experiència sinó per la influència enorme que ha tingut en moviments posteriors i, per tant, en la globalitat del canvi social. Em refe-

reixo a les "Convergències Anticapitalistes" que van ser el detonant del conegut com a "moviment antiglobalització" que, tot i constituir-se majoritàriament com una versió moderada de les primeres, apareix a remolc d'aquestes primeres iniciatives.

Aquestes organitzacions van aparèixer a Amèrica del Nord entre la dècada dels 90 i principis de 2000 coordinant activistes per la justícia social, ecologistes, sindicalistes radicals etc. amb una participació i iniciativa importants, des del principi, de grups anarquistes. Tot i que es van crear inicialment com a resposta organitzada a cimeres d'institucions financeres o dirigents polítics internacionals varies d'elles es van mantenir després de la finalització d'aquestes.

Convergències Anticapitalistes s'en van crear a Estats Units (Seattle, Chicago, Washington D.C.) i Canadà (Montreal) per després extendres a països com Kenia, Filipines o Japó. Actualment la més coneguda de les que segueix en actiu és la Convergence des Luttes Anticapitalistes de Montreal els principis de funcionament de la qual són l'autonomia, la descentralització i la no jerarquització així com accepta una pluralitat de tàctiques que van des de les campanyes educatives públiques fins a l'acció directa.

A l'igual que l'Assemblea Popular de Concepció de 1972 a Xile no es tracta principalment, tot i que també, d'un fòrum de discussió i crítica (com em sembla la Trobada d'Unitat Popular) sinó un instrument de propaganda i agitació que desemboca en una diversitat de mobilitzacions que aglutinen el sindicalisme radical, l'anarquisme, les lluites veïnals (relació que va començar amb la col·laboració d'activistes i veïns per evitar detencions a les zones residencials i va continuar per descontaminar de gas policial diferents parcs i jardins), l'ecologisme etc.

Es tracta en definitiva d'un tipus d'organització en xarxa fruit de la penetració que els plantejaments anarquistes han tingut en una pluralitat de moviments, procés que ja ve de la dècada dels seixanta amb l'emergència dels anomenats "nous moviments socials" i la confluència d'algunes propostes teòriques clàssiques del moviment llibertari i l'anomenada "nova esquerra", però que té una concreció pràctica en l'activisme de nombrosos grups d'afinitat anarquistes i la seva implicació en la formació d'aquestes Convergències Anticapitalistes.

4. És possible una Convergència Anticapitalista a Catalunya?

Per altra banda, és cert que la situació actualment a Catalunya és força diferent. Per començar les Convergències Anticapitalistes, tot i que algunes es

Les Convergències Anticapitalistes es van crear com a confluència de varis activistes i moviments funcionant sota criteris com l'assemblearisme i la horizontalitat

van mantenir al llarg del temps, hem vist que surten com a reacció a cimeres d'organitzacions financeres internacionals o de dirigents polítics mundials.

La campanya unitària "No al Mediterrani del Capital i la Guerra", que agrupava una seixantena d'organitzacions catalanes, no va consolidar (ni va tenir la intenció de fer-ho) una coordinació que sobrevisqués a la Cimera Euromediterrània de Caps d'Estat i de Govern de 2006. Aquesta es una diferència fonamental amb les Convergències Anticapitalistes d'altres indrets on, si bé en algunes ocasions no es va aconseguir, la voluntat si hi era.

Al no existir el detonant, doncs, es difícil aconseguir aquesta confluència i, en el cas d'aconseguir-se, no estaria clar que el resultat s'assemblés als exemples, fonamentalment, nordamericans doncs el context i la correlació de forces en quan a plantejaments polític-ideològics no és el mateix. De totes maneres tenim exemples recents de coordinació de moviments socials sota la perspectiva de l'autonomia, la descentralització i la no jerarquització com l'Assemblea de Barcelona de fa pocs anys i podriem citar la manifestació anticapitalista del Primer de Maig com a punt de trobada on conflueixen tots els grups i organitzacions els plantejaments dels quals hem estat analitzant.

També pot ser útil recordar la Setmana de Lluita social "Trenquem el Silenci" que es realitzava a Barcelona els anys noranta, un gran esforç de coordinació de les diferents lluites socials que s'abordava amb accions enmarcades en diferents eixos. A Madrid es va continuar fent aquesta iniciativa, per exemple el 2007 va consistir en una setmana ata-

peïda d'accions on destaquen: una manifestació per l'alliberament sexual, l'okupació d'una antiga escola per denunciar l'especulació immobiliària, un esratge antifeixista a la seu de Prosegur per denunciar els seus abusos d'autoritat i la seva complicitat amb l'extrema dreta espanyola i argentina etc. Als eixos "alliberament sexual", "especulació Immobiliària" i "antifeixisme" s'hi han anat sumant més en d'altres edicions com la "sobirania alimentària", la "lluita dels migrants" etc

Es interessant perquè es tracta d'una confluència d'accions que dona un sentit d'unitat a una sèrie d'iniciatives i moviments socials sota una perspectiva anticapitalista i amb una forma d'actuar autònoma i descentralitzada. Si bé es tracta de quelcom puntual que es realitza una vegada a l'any pot servir per començar a superar la sectorialitat de les lluites socials, encara que els seus impulsors normalment s'han mostrat contraris a que l'experiència sedimenti en algun tipus d'organització.

Els exemples exposats ens poden portar a concloure que les possibilitats de confluència dels moviments socials a Catalunya en quelcom semblant a les Convergències Anticapitalistes és difícil actualment degut a la dispersió de les propostes anticapitalistes en l'espai i el temps (hi ha algunes que ja no es fan i altres que han canviat d'escenari) així com l'hegemonia que tenen altres propostes d'articulació dels moviments socials (bàsicament la Unitat Popular i el Procés Constituent) dins de l'espai que podríem anomenar d'esquerra radical.

De totes maneres considero que és un deure per part de l'anarquisme començar a tenir, com a mínim, una perspectiva de fer propostes en aquest sentit, de tenir quelcom a plantejar a nivell organitzatiu a una pluralitat de moviments socials que no tenen perquè compartir de manera estricta els nostres pressupostos ideològics però que si pot ser que comparteixin la nostra forma de funcionar. Això, com s'ha vist en el cas de la Convergence des luttes Anticapitalistes de Montreal, es allò realment important doncs l'anarquisme és sobretot una filosofia de la pràctica (que vol ser coherent amb una finalitat) i no una ideologia petrificada.

5. Conclusions

L'objectiu d'aquest llibret ha estat plantejar un projecte per contribuir a l'articulació dels moviments socials, projecte que s'emmarca dins d'una proposta inicialment dels anarquistes nord-americans però que ha tingut influència també a altres indrets del món.

La informació que es disposa sobre el funcionament concret de les "Convergències Anticapitalistes" és limitada i més en la nostra llengua (això és

degut segurament a l'escassa producció teòrica que porta una dinàmica de continu activisme, és a dir, els anarquistes acostumem a fer molt però sovint reflexionem poc sobre el què fem) així que el seu anàlisi ha estat també limitat.

De totes maneres també és bo que així sigui doncs es tracta d'una proposta que es vol deixar a l'aire a fi de suscitar una reflexió sobre com ens hem d'organitzar i quina ha de ser la nostra relació-proposta als moviments socials. Està bé, doncs, no definir de forma massa exhaustiva aquí què és el què és pretén perquè la definició d'això ha de ser un procés col·lectiu.

Recordem que comentàvem que en la versió bakunista de la filosofia dialèctica de Hegel predominava l'antítesi (la negació) i no la tesi (l'afirmació) precisament perquè el futur està bàsicament obert i l'esforç que hem de fer actualment és bàsicament de negació, a no ser que vulguem caure en l'error d'alguns, anomenats per Marx, "socialistes utòpics" de definir massa estrictament el futur de la societat que volem.

És per aquest motiu que la major part d'aquest llibret s'ha centrat en la crítica a d'altres propostes per aglutinar els moviments socials i si, és cert, la major part a una proposta concreta com és la Unitat Popular. Aquí poden saltar certes susceptibilitats, per part d'alguns defensors d'aquesta proposta de que els llibertaris, o alguns d'ells almenys, tinguem certa obsessió amb l'Esquerra Independentista (que és el moviment sociopolític que fa aquesta proposta).

El Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR) de Xile afirmava que el combat contra el reformisme (i la proposta d'Unitat Popular catalana ho és, com ho era la Unidad popular xilena, doncs ambdues es basen en utilitzar paradoxalment les institucions capitalistes per construir el socialisme) era prioritari doncs abans de començar el combat contra la burgesia era necessari definir bé el camp dels qui s'hi enfrontaven.

El mateix s'ha intentat en aquest llibret doncs la necessària reflexió teòrica sobre la Unitat Popular s'ha extret, en bona part, de les idees del MIR. Ja hem comentat que això es tracta d'un exercici d'heterodòxia doncs aquesta organització no s'identificava totalment amb l'anarquisme (alguns sectors si recordem-ho), heterodòxia que s'ha mantingut també al incorporar idees del marxisme revolucionari no leninista de Rosa Luxemburg.

Per altra banda, potser en aquests moments el moviment llibertari no es trobi en les condicions organitzatives internes adequades (conflictes entre tendències i organitzacions, falta de definició i acord inclús de què o qui integra el mateix movi-

ment) com per proposar res als demés. Aquest llibret vol ser un intent almenys d'iniciar un debat per superar aquesta fase, això crec que és possible perquè tot el que ens manca de propostes concretes ens sobra en activisme. Això és un punt de partida important com ho mostra el cas de la Convergence des luttes Anticapitalistes de Montreal i el paper destacat que hi han tingut els anarquistes donant exemple amb el seu activisme.

En aquest llibret, per altra banda, s'ha considerat

que els referents històrics són d'una importància cabdal a fi de plantejar qualsevol projecte però això no vol dir que no s'hagin de contextualitzar i explicar degudament i, en aquest sentit, s'ha trobat a faltar, per part dels defensors de la Unitat Popular i altres propostes aglutinadores, d'exposar-les degudament amb perspectiva històrica contribuint així a que els moviments socials es puguin fer una idea dels seus errors i encerts, i no es repeteixin els primers en les seves homòlogues del present.

Fonts consultades

NEGHME, FAHRA y LEIVA, SEBASTIAN La Política del Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR) durante la Unidad Popular y su influencia sobre los obreros y pobladores de Santiago Universidad de Santiago de Chile, diciembre de 2000.

PÉREZ, CRISTIAN El Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR) visto por el MIR Estudios Públicos n.º 84, primavera de 2001.

VARIOS La VOP - Vanguardia Organizada del Pueblo (1969-1971): Historia de una guerrilla olvidada en tiempos de la Unidad Popular Colecciones Memoria Negra, mayo de 2012.

POMAR RODRÍGUEZ, JORGE ANDRÉS La Vanguardia Organizada del Pueblo (VOP): Origen, subversión y aniquilamiento. ¡El pan que con sangre fue quitado, con sangre será recuperado! Universidad de Salamanca.

LARRAÍN, FELIPE y MELLER, PATRICIO La experiencia socialista-populista chilena: la Unidad Popular, 1970-73 Cuadernos de Economía, Año 27, n.º. 82, pp. 317-355 diciembre de 1990.

CRA - CORRIENTE REVOLUCIÓN ANARQUISTA Una pequeña revisión a la Unidad Popular-Lecciones de Nuestra Historia Septiembre de 2003.

MIR - MOVIMIENTO DE IZQUIERDA REVOLUCIONARIA Chile: a 34 años de la Asamblea Popular de Concepción <http://www.chile-mir.org>

DEBORD, GUY La Sociedad del Espectáculo Biblioteca de la Mirada, agosto de 1995.

DEL SOLAR, FELIPE y PÉREZ, ANDRÉS Anarquistas: Presencia Libertaria en Chile RIL Editores, junio de 2008.

MDT - MOVIMENT DE DEFENSA DE LA TERRA Crida a la unitat estratègica de l'Esquerra Independentista <http://www.mdt.cat> (19 de gener de 2008)

LLIBERTAT.CAT Emoció i compromís per encetar els nous reptes de futur a l'acte del 30è aniversari de l'MDT <http://www.llibertat.cat> (21 de març de 2014).

MDT - MOVIMENT DE DEFENSA DE LA TERRA Programa de mínims per avançar en la construcció del socialisme als Països Catalans <http://www.mdt.cat>

ENDAVANT-OSAN L'Esquerra Independentista i les institucions de l'Estat. Oportunitats i riscos de la lluita institucional EspaiFàbrica.cat, 27 de novembre de 2013.

ENDAVANT-OSAN Declaració de principis i ponència tactic-estratègica de la I Assemblea Nacional d'Endavant (OSAN) i IV Assemblea Nacional de la PUA <http://www.endavant.org> (Vilafraça del penedès, 23 de juliol de 2000).

ENDAVANT-OSAN Cap a la Unitat Popular <http://www.endavant.org> (Castelló de Rugat, 12 de maig de 2001).

ENDAVANT-OSAN L'Esquerra Independentista i el full de ruta de l'Assemblea Nacional Catalana <http://www.endavant.org>

CNT MARTORELL Revolució Social, Independència Catalana i Confederalisme Ibèric: anàlisi i proposta llibertària enfront el debat nacional a Catalunya CNT Martorell (23 de setembre de 2013).

LACCENT.CAT VII Assemblea Nacional d'Endavant: "Ens marquem com a objectiu aportar visió estratègica al moviment" <http://laccent.cat> (5 de març de 2014).

ALDEGUER, JORDI La mort del Front Patriòtic...veritat? <http://laccent.cat> (2 de desembre de 2012).

PUJOLÀS I VILAR, JOAN Ningú va dir que seria fàcil (la Unitat Popular) <http://www.llibertat.cat> (7 d'abril de 2011).

CUP - CANDIDATURA D'UNITAT POPULAR La CUP al Parlament de Catalunya: Programa polític de la CUP-Alternativa d'Esquerres <http://www.cup.cat> (27 d'octubre de 2012).

LLIBERTAT.CAT La Trobada per la Unitat Popular esdevé una àgora dels moviments socials del país <http://www.llibertat.cat> (1 de desembre de 2013).

PÚBLICO.ES Catalunya: un Procés Constituent per a decidir-ho tot <http://www.publico.es> (12 d'octubre de 2013).

ENDAVANT-OSAN Aportacions al debat sobre el Procés Constituent Tanyada, setembre de 2013.

MOLYNEUX, JOHN y COSTICK, CONOR Anarquismo: ¿Una promesa incumplida? <http://www.enxarxa.com/>.

MALATESTA, ERRICO y MERLINO, SEVERIO Los anarquistas ante las elecciones Ediciones ¡Libertad!.

CLASE CONTRA CLASE Carta a Corriente Roja: Impulsemos una candidatura conjunta de la izquierda revolucionaria, lxs trabajadorxs y la juventud en lucha <http://www.clasecontraclase.org/> (14 de abril de 2014).

LUQUE, MARTA y LIÑEIRA, ROBERT Les conseqüències electorals de l'abstenció diferencial: evidències del darrer cicle electoral frc Primavera de 2011.

CONVERGENCIA DE LUCHAS ANTICAPITALISTAS (CLAC) Los principios de la CLAC <http://www.quebec2001.net>.

MILSTEIN, CINDY Something Did Start in Quebec City: North America's Revolutionary Anti-Capitalist Movement <http://theanarchistlibrary.org>, june 2001.

ANTENTAS, JOSEP MARIA y VIVAS, ESTHER Resistencias globales: De Seattle a la crisis de Wall Street Editorial Popular, Madrid 2009.

CONTRA-INFOS Butlletí setmanal de Contra-Informació núm. 471 del 4 al 10 de juliol de 2007.

“ El triunfo de los revolucionarios en su confrontación ideológica con los reformistas significó enseguida la victoria del proletariado en su enfrentamiento armado con la burguesía. O sea, una cosa está ligada a la otra, dialécticamente por así decirlo. La lucha ideológica que precede a una revolución, es condición sine qua non para hacer madurar las condiciones subjetivas del proceso revolucionario. Dicho de otra manera, el proletariado necesita, antes de pasar a la ofensiva revolucionaria contra la burguesía, derrotar al reformismo que actúa en su propio seno ”

Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR)
“Las tareas de los revolucionarios en la etapa actual”
Punto Final nº60, 20 de junio de 1972.